

Izšla ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.— „
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Baravska ul. 1
Celje, Aleksandrova c.Račun pri pošt. čerkov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 21. aprila.

Prvi del jugoslovenske Velike noči je pri kraju. Jutri pričnejo s svojim velikim tednom naši pravoslavni bratje. Političnega zatijaja torej še ne bo konec in šele čez teden dni krenejo dogodki morda nekoliko bolj urno proti odločitvi. S tem se razplet krize približuje dnevu, ko se zopet sestane Narodna skupščina, 3. maja. Mnogi menijo, da je ta dan akrajni termin končno odločitve. Gotovo je, da govorijo vsi politični znaki v prilog temu nazoru, akoravno sestanek parlamenta nima neposrednega vpliva na razvoj krize. Tehnično je povsem mogoče, da se na seji Narodne skupščine dne 3. maja prečita le ukaz o demisiji koalicijske vlade, kar pomenja avtomatično odgoditev parlamenta do imenovanja novega kabineta. Ravno tako je seveda mogoče, da se v tej seji prečita ukaz o demisiji, ukaz o ču izbršenem imenovanju nove vlade in — kar o razpustu Narodne skupščine. In končno je še tretja možnost: da se 3. maja predstavi Narodni skupščini kabinet, ki bi izjavil, da bo nadaljeval delo v sedanjem parlamentu.

Kaj je verjetnejše, o tem so mnenja menda vse jugoslovenske politične javnosti povsem soglasna. Velikonočne razprave opozicijskega tiska so sicer zelo gostobesedne in čuli smo mnogo klicev na korajžje, toda treba je hankle le pozorno čitati in se pretolči slozi grmičevje gosto nanešenih fraz. Na se takoj vidi, da smo Jugoslovem ljudi tisti, ki o sebi pravijo, da nebežo (tj. Jugoslovem) tokrat enkrat povsem edini: razpust parlamenta je neizogiben in volitve bo vodila dosedanja Pašić-Pribičevićeva vlada. Zgodila sicer upa, da se bo to zgodelo šele po nekaterih daljših peripetijah, ki bi naj omogočila, da pogolbi in glaja svojo agitacijo, toda o končnem izidu tudi gna prav nič ne dvomi.

„Položaj je popolnoma jasen“ upravičeno zatrjuje tudi dr. Korošec v svojem zabavnem velikonočnem intervjuju v „Slovenec“. On, ki je pred letom dni takorekoč lastnoročno ustoličil samoradikalni režim, proglašal promaglavljenje tega režima in njegovo nadomestitev z nacionalno koalicijo kot „velik korak nazaj“, on, voditelj stranke, ki se je ves mesec mare dobesedno vsiljevala, da bi bila sprejeta v vlado, z ogorčeno gesto odklanja vsako kooperacijo s korupcijski in hegemonisti, t. j. koalicijo klerikalcev z radikalni Gosp. Korošec je skoraj prepričan, da bi tudi radikali ž njim potegnili, da, na žalost, med njimi ne bi bilo toliko analifabetov. Ako bi njegovo „Stražo“ in njegovega „Domoljuba“ mogel čitati vsak Sumarec, kako visoko bi bil med Srbi razvit državljanski čut in kako globoko bi pronicljivo razumevanje klerikalne politike med njimi! Tudi mi pravimo: koda! Ko bi vsaj gosp. Davidović vedno čital „Stražo“ in „Domoljuba“! Še čita, in zato ga je doletela sramota, da ga Radić in klerikalci proglašajo za svojega prijatelja in zaveznika. Koroščeva smešna grožnja, da bo dr. Davidović deklariral za sovražnika Hrvatov in Slovencev, ako se Jugoslavija ne izroči v eksploatacijo radičevcem in klerikalcem, se obsoja sama po sebi. Ko je lani v triumfu proglašal zmago demokratskega samoradikalnega homogenega režima, je bilo vse v redu in to je hotel sam z radikalni v koalicijo, je poznal, da bi potem država bila le ostala „sovražnica Hrvatov“.

Toda kdo bo prestogo sodil, kadar politični ljudje, ki so po napačno izgrnili in izgrubljeni veliki igri še nekoliko ometotični, ne tehtajo dovolj svojih besed. Mi smo Koroščeve izjave zabavali le zato, ker tudi one v glavnem potrjuje naše naziranje.

Deset dni noteke, odkar je z demisijo Pašić-Pribičevićeve vlade otvorjena kriza sedanje Narodne skupščine, vlada je kralju vrnila svoje poslovni mandat z utemeljitvijo, da ga ne more izvrševati in da je po njenem prepričanju potrebno pooblastilo za razpust parlamenta. Kralj je sicer klical nekatero politiko na informativen razgovor, toda karakteristično, da ni dosegel nikogar izmed njih ter ni overil naloge, da poskusi sestaviti novi kabinet. Ako bi trditve opozicijskega bloka, da ima delovno večino na razpolago, bila točna, potem bi krona ne davno bila pozvala go. Davidovića. Morda se krona spominja onega dne, ko je isti gosp. Davidović po lastnih volitvah v marcu v posebni avtorizaciji dokazoval, da sedanja sestava parlamenta onemogočuje vsako pozitivno sodelovanje strank ter je zahteval takojšen razpust Narodne skupščine. Ako je bilo pred letom dni Davidovićevo mnenje utemeljeno, za-

Demokratska Vojvodina za Pribičevića

PONESREČEN DAVIDOVIČEV SHOD V SUBOTICI — V ZAGREBU GOVORIL DAVIDOVIČ NA BLOKAŠKEM ZBOROVANJU. — ABSTINENCA DEMOKRATOV. — SREM ZA POLITIKO SAMOSTOJ. DEMOKRATOV.

Beograd, 21. aprila. p. Včeraj popoldne se je vršila v Beogradu konferenca članov krajevnih organizacij samostojnih demokratov, ki je bila zelo dobro obiskana. Zastopani so bili vsi beograjski sloji ter je bil izvoljen akcijski odbor samostojnih demokratov, ki ko izvedel organizacijo. Kot predsednik je bil izvoljen državni svetnik Jovanović Radoje.

Beograd, 21. aprila. p. Za včeraj je bilo sklicano zborovanje Davidovićeve skupine v Subotici, kamor je odpotoval Davidović z nekaterimi svojimi tovariši. Na kolodvoru bi se imel vršiti svečan sprejem, ker pa Davidovičev pristave v Subotici ni, se je manifestacija spremenila v demonstracijo. Na peronu se je zbrala demokratska omladina, ki je pozdravila došle z vzkliki državnemu in narodnemu jedinstvu, Pribičeviću ter z vzkliki: Doli izdajalci, doli opozicijski blok! Zborovanje pred občinsko hišo se ni moglo vršiti, ker je nepregledna množica vzklikala Pribičeviću ter so se zborovalci morali zateči v dvorano Bioskopa. Tudi tam g. Davidović ni mogel govoriti, ker je zbrana množica s frene-tičnim ploskanjem nazdravljala Pribičeviću ter neprestano grmelala doli Radić, doli izdajalci! G. Davidović je na to v neki kavarni imel ožjo konferenco ter se je na to podal v predmestje Bajmok. Toda tudi tam se ni mogel vršiti shod. Zvečer se je Davidović odpeljal v Zagreb.

Beograd, 21. aprila. p. V Sremskih Karlovcih se je plenarna seja organizacije demokratske stranke tam pretvorila v javno zborovanje radi ogromnega zanimanja prebivalstva. Na zborovanju je poročal dr. Lukinić o politični situaciji ter se je soglasno odobrila politika Pribičevića in njegovih prijateljev. Obsoja se Davidovičeva grupa, katere je vsled lokalne strankarske zaslepljenosti zapustila temeljna načela demokratske stranke.

Nič novega v politični situaciji

KRALJ SE VRNE V SREDO. — PAŠIČEVE KONFERENCE. — ODLOČITVE SE LE PO PRAVOSLAVNEM USKRSU.

Beograd, 21. aprila. r. V političnem življenju v Beogradu vlada mrtvilo. Kralj se vrne iz Topole v sredo popoldne, kraljica s prestolonaslednikom pa v četrtek. Takoj po prihodu kralja hosta pozvana na dvor na posvetovanje dr. Lukinić in Voja Lazić.

V Beogradu ni skoro nobenega poslanca, ker so vsi odšli v svoja volilna okrožja ali na agitacijo. Čez praznike ni bilo nobene seje ministrskega sveta, narodna skupščina je prazna. Danes sta se vrnila v Beograd predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović in podpredsednik Dragović. Jovanović je imel daljšo konferenco s Pašićem, razen tega pa se je Pašić dolgo razgovarjal z ministri Kojićem, Vukičevićem, Srskićem in Miletićem.

Radikali so v Bjelini (Bosna) sklicali

Prevedba bivših južnih železničarjev

Beograd, 21. aprila. p. Prometni minister Popović je izdal naredbo, s katero se uporablja na vseh progah juž. železnice za potnike in blago državna tarifa.

Beograd, 21. aprila. p. Prometni minister Popović je izdal naredbo, o kateri se ima na vseh progah južne železnice za potnike in blago državna tarifa.

NEMIRI V MEZOPOTAMIJI.

Pariz, 21. aprila. j. Iz Bagdada javljajo listi, da se pripravljajo veliko gibanje med ljudstvom proti pogodbi, ki jo je sklenila Anglija z Mezopotamijo. Velika narodna skupščina je s 100 : 14 glasovom odklonila angleško pogodbo. Kakor javlja Agence Havas, je uporno ljudstvo umorilo dva poslanca, ki sta se izrekla za pogodbo.

kaj je danes isto mnenje Pašić-Pribičevićevega kabineta neutemeljeno? Ali zbog prihoda radičevcev, ki je razmere v parlamentu gotovo še bolj kompliciral? In v čem je pregreška proti parlamentarizmu, če se v neredljivi situaciji, v kateri se nahaja Narodna skupščina, kliče na razsodbo narod, ki je v vseh svojih in svoje države stvarih, najvišja in stanica in katerega volja je ultima ratio vsakega pravega parlamentarizma.

kratske stranke. Smatrajoč Pribičevića in njegove tovariše iz samostojnega demokratskega poslaniškega kluba za prave čuvarje idej in programa demokratske stranke in za edine nosilce naše demokratske zastave, ga zbor pozdravlja soglasno kot svojega voditelja. Gosp. Pribičević je prejel zopet mnogo brzojav iz raznih krajev, s katerimi se pozdravlja akcija samostojnih demokratov.

Zagreb, 21. aprila. r. Za danes popoldne je bil v kino Balkan napovedan shod g. Lj. Davidovića in tovarišev, ki je zjutraj v njih spremstvu prispel iz Subotice v Zagreb. Med zajedničarji in radičevci se je vršila velika agitacija, za čim večjo udeležbo, češ da je treba demokratom „pokazati“. Demokrati in jugoslovensko orijentirani krogi sploh se shoda niso udeležili.

S posebno ostrostjo se očita g. Davidoviću, da kot predsednik Demokratske stranke navzlic opetovanim pozivom demokratskih organizacij nikdar ni hotel priti v Zagreb, sedaj pa, ko gre za to, da pomaga separatističnim elementom in razbija strankine vrste, je ustregel srčni želji blokašev in prisel. Zborovanju je predsedoval zajedničar dr. Pavlič. G. Davidović v svojem govoru ni povedal ničesar važnega ter je utemeljeval svojo politiko z že znanimi argumenti. Ko je streljal po samostojnih demokratih, so mu blokaši radostno pritrjevali. Po zborovanju se je vršil v restavraciji Kola hanket, zvečer pa v klubu Hrvatske Zajednice čajanka, katere so se udeležili poleg gostov iz Beograda tudi glavni blokaški voditelji dr. Maček, dr. Lorković, dr. Krnjević, prof. Skulj itd. Incidentov ni bilo.

Pred shodom se je vršila konferenca, na kateri so dosedajni disidenti demokratske stranke z dr. Tomljenovićem na čelu ustanovili svoj lastni strankarski odbor.

zborovanje na katerega so povabili Pašića, Srskića in svoje poslance ter se je nočoj v političnih krogih govorilo, da bo Pašić na tem zborovanju imel svoj programatični govor.

Po konferenci Dragovica s Pašićem je Dragović izjavil vašemu dopisniku, da se bo, ako se kriza vlade dotle ne reši dne 3. maja sklical plenum narodne skupščine, na katerem bi se objavilo, da se nahaja vlada v krizi, ter da se zato seje narodne skupščine odgode.

Pašić je pred odhodom iz predsedništva ministrskega sveta izjavil vašemu dopisniku: „V razvoju politične krize ni ničesar novega. Ključ situacije se nahaja v drugih rokah ne mojih.“

V tekočem tednu ni pričakovati nobenih izprememb v politični situaciji.

Volitve v Nemčiji

Berlin, 21. aprila. j. Termin za državnozborske volitve je določen za dne 4. maja. Z več strani se izraža želja, naj bi se ta termin preloži na 11. maja, to je na dan, ko se vrše tudi nove volitve v francosko zbornico, vendar pa so se vodstva strank izrazila proti odgoditvi prvotno določenega termina. V posameznih pokrajinah dosedaj o kakem volilnem gibanju še ni ničesar opaziti.

NOVA IZDAJA KOLEKOV.

Beograd, 21. aprila. r. Ker so bili koleki skoro vsi vrednosti dosedaj večkrat ponarejeni, je uprava državnih monopolov sklenila, da dosedanja koleke vzame iz prometa, ter da bo izdala nove vrste kolekov.

JUGOSLOVENSKO MADŽARSKA POGAJANJA.

Beograd, 21. aprila. r. Jutri popoldne dospe v Beograd 20 članov madžarske delegacije na pogajanja za zaključitev raznih konvencij gospodarske narave. Tudi iz Beograda je odpotovalo 20 naših delegatov v Budimpešto na paralelna pogajanja.

REKONSTRUKCIJA ALBANSKE VLADE.

Beograd, 21. aprila. r. Tiranska vlada se je popolnila z vstopom dveh opozicionalcev s čemer je kriza vlade rešena.

Senzacionalen zastoj v franko-rumunskih pogajanjih

ZVEZNA KONVENCIJA NI BILA PODPISANA. — FRANCIJA ZAHTEVA JUGOSLOVENSKO PODPORO RUMUNJI PROTI RUSOM. — JUGOSLAVIJA ODKLANJA.

Beograd, 21. aprila. r. Kakor javljajo iz Pariza, se v tamošnjih političnih krogih pripisuje velika važnost potovanju našega poslanika Spalajkovića v Beograd. Govori se, da je pozvan v Beograd, da poroča o francosko-rumunski obrambi zvezi. Obrambna zveza med Rumunijo in Francijo bi se imela podpisati že v soboto, s čemer bi se svečano završilo bivanje rumunskega kralja v Parizu. Francoska vlada zavlačuje podpis, in sicer kakor se govori v diplomatskih krogih, zato, ker nima garancije, da Rumunija ne bi bila osamljena v slučaju, ako bi jo Rusija napadla radi Besarabije. Zdi se, da je Rumunija Franciji zatrjevala, da jo bo podpirala neka balkanska država, s katero ima zvezno pogodbo in vojno konvencijo. Ta država bi bila kakor se misli, naša kraljevina. Toda francoska vlada smatra da zvezna pogodba in vojna konvencija med našo kraljevino in Rumunijo nima splošnega značaja, marveč da se nahaja samo na eventualno vojno z Madžarsko. Zato je francoska vlada zahtevala od Duca, da si osigura podporo naše kraljevine tudi za slučaj spopada z Rusijo. Govori se celo, da je Duca v tem smislu

že napravil korake v Beogradu, da pa ni dobil poveljnega odgovora. Jugoslovenska vlada se izgovarja, da se nahaja v demisiji in da ne more ničesar izjaviti.

RUMUNIJA IN TURCIJA.

Beograd, 21. aprila. r. O pravoslavni velikonočni praznikih bo predsednik rumunske vlade Brătianu odpotoval v Carigrad. Namen njegovega potovanja je tajen.

TUDI VEST O RUMUNSKO-JAPONSKI ZVEZI NETOČNA.

Beograd, 21. aprila. p. Naša vlada je bila uradno obveščena iz Bukarešte, da japonski poslanik dementira vse vesti rumunskih listov v nekakšni obrambni vojaški zvezi med Rumunijo in Japonsko proti sovjetski Rusiji.

RUMUNIJA IN BOLGARIJA.

Beograd, 21. aprila. p. Naša vlada je dobila obvestilo, da bodo Rumuni dne 15. maja vrnili poset bolgarskih županov, ki so v zadnjem času posetili Rumunijo in položili vence na grob neznane junaka.

Praktično onemogočenje priseljevanja v Ameriko

KVOTA ZNIŽANA NA 1 %. — JUGOSLOVANOV SE BO SMELO NA LETO NASELITI SAMO 835.

NEW-YORK, 21. aprila. z. Senat je v ponovnem pretresu naseljeniškega zakona določil kvoto na 2 odst., vzel pa za podlago ljudsko štetje iz leta 1890.

Poslanska zbornica vztraja še vedno na stališču, naj se vzame za podlago ljudsko štetje iz leta 1910. V teku so prizadevanja, da se doseže kompromis, do katerega bo prišlo najbrž na ta način, da bo vzeto za podlago res štetje iz leta 1910, kvota pa bo znižana potem na 1 odst. Obe zbornici soglasna v tem, da je treba predvsem omejiti priseljevanje iz Južne

in Vzhodne Evrope. Kolikor je mogoče dobiti pregled po dosedanjih podatkih, bo znižan jugoslovanski kontingent od 6426 na 835, italijanski od 42.057 na 4689, rumunski od 7419 na 730, avstrijski od 7342 na 1090, češki od 14.357 na 1973.

Senat je dalje vnovič sprejel določbo, ki prepoveduje naseljevanje vsem Japoncem brez izjeme. Ta sklep senata se splošno smatra kot demonstracija proti Japonski, kjer so se v zadnjem času vršile vsled tega že ponovne proli ameriške demonstracije.

† Eleonora Duse

New York, 21. aprila. j. Eleonora Duse je umrla v Pittsburghu za posledicami španske bolezni. Bila je stara 65 let. Slavna tragedinja se je nahajala s svojo družbo na gostovanju po Ameriki.

Eleonora Duse, najslavnejša italijanska gledališka umetnica novejšega časa, je bila rojena dne 3. oktobra 1859. v Vigevanu. Ko je bila že na visku svoje slave, je bila več let intimna prijateljica Gabriella d'Annunzia, ki se ji je revanžiral na ta način, da jo je v svojem znanem romanu „Ozen“ razgalil pred vsem svetom, ponajbolj se z njeno ljubeznijo. To je umetnico tako bolelo, da se je definitivno ločila od njega in prekinila sploh vse zveze z njim.

Eleonora Duse je začela svojo gledališko kariero z 22. letom. Zaslovela je zlasti s svojimi vlogami v Dumasovih in Sardoujevih dramah. Gostovala je zelo mnogo tudi v inozemstvu, po vsej Evropi, kasneje tudi v Ameriki. Tudi smrt jo je zatekla v tujni.

Duse je bila poročena z italijanskim igralcem Tebaldo Cheechi, s katerim pa sta se razšla, nakar je Cheechi pustil gledališče in se posvetil diplomatski karjeri.

ITALIJANSKO POSOJLO JUGOSLAVIJI?

Rim, 21. aprila. l. O govoricah, da bo Italija dala Jugoslaviji posojilo, piše „Tribuna“, da se vest v diplomatskih krogih dosedaj ne potrjuje. Ni pa izključeno, da se bodo taka pogajanja vršila.

ITALIJANSKI MINISTRSKI SVET.

Rim, 21. aprila. e. Ministrski svet, ki je bil prvotno sklican na 25. t. m., se bo vršil 24. t. m. in se bo bavil predvsem z vprašanji redne uprave. Ni pa dvoma, da pridejo na dnevni red tudi važna politična vprašanja.

PRIZNANJE GRŠKE REPUBLIKE.

Atene, 21. aprila. j. Ko je Francija že priznala grške republiko so tudi Zedinjene države in Belgija po svojih zastopnikih včeraj priznale novi grški režim. Iz Bukarešte javljajo, da bo tudi rumunska vlada v kratkem sledila temu vzeledu.

MACDONALD ZA PREDLOGE EKSPERTOV.

London, 21. aprila. z. Ministrski predsednik Macdonald je imel v Yorku na zborovanju delavske stranke govor, v katerem je izrazil svojo odkrito veselje nad uspehi, ki jih je dosegla komisija ekspertov. Obenem je povdaru, da soglašajo z njim tudi druge stranke tako da je glede tega vprašanja vsa angleška javnost istega mnenja.

Macdonald je izrazil dalje upanje, da bodo predlogi ekspertov sprejeti od vseh prizadetih držav in nato tudi takoj praktično izvedeni. Le na ta način je mogoče, da se konča dosedanje nevzdržno stanje v Evropi. Ako bi se nadaljevala politika zadnjih treh let, bi izginilo vsako upanje na obnovo in na zagotavljanje miru.

Neposled je Macdonald znova poudaril svoje mnenje, da je za mir v Evropi neobhodno potrebno, da se pripusti Nemčiji k Zvezi narodov.

TURŠKI PRORAČUN.

Carigrad, 21. aprila. j. Angorska narodna skupščina je sprejela proračun za leto 1924, ki izkazuje primanjkljaj 11 milijonov turških funtov. Doklade na to-bak se početvorijo, uvede se državni monopol na vžgalice.

IZGON JEZUITOV IZ ARGENTINE.

Buenos Aires, 21. aprila. e. Zaradi imenovanja nadškofa v Buenos Airesu je nastal spor med argentinsko vlado in Vatikanom. Jezuit Josip Blanco, ki je v nečem listu napadel vlado zaradi njene-ga Vatikanu nepriaznega stališča, je bil izgnan iz države, in se zatrjuje, da bodo, če se položaj ne izpremeni, v najkrajšem času izgnani iz države vsi jezuiti. Argentinski poslanik pri Vatikanu, Garcia Nansilla, bo postavljen na razpoloženje.

MEDNARODNI BOMBAŽNI KONGRES.

Dunaj, 21. aprila. z. V dneh 12. do 14. junija t. l. se bo vršil na Dunaju bombažni kongres, katerega se udeležijo tudi zastopniki ameriških lastnikov bombažnih nasadov. Na dnevnem redu je razprava glede ustanovitve mednarodnega razsodišča za poravnavanje sporov iz kontraktov o blagu, izdelanem iz bombaža. Računa se, da se bo kongresa udeležilo okrog 200 delegatov.

Najnovejša klerikalna atrakcija

«Slovenec» je v nedeljo prinesel na prvi strani Nastas Petrovičev sliki, opis njegove državniške kvalifikacije in intervju. A tudi zagrebški «Riječ» je v nedeljo prinesla o gospodu Nastasu nekaj karakterizacije, ki jo tu na vedemo, da bo slika popolnejša. «Riječ» namreč navaja nekaj spominov na samoradikalni režim in vdano uslužništvo vseh bloških in netopirskih veličin. Pri pravi: «Čim pa so demokraci, ostajajoč zvesti svoji nalogi od početka, da namreč koalicijska državotvorni elementi mora izvesti državo na čisto, odkrito in zavno provedli svojo osnovo, tedaj je to strašen zločin. Ampak ta pisana družba z Radićem na čelu tudi zdaj ne prezira radikalov. Saj se je vendar zvezala z Nastasom Petrovičem. Kde je ta gospod? Je - li to morda Pašičev antipod v neomadeževanosti, poštenosti in svobodomnosti? Dočim Pašič, naj že bo kakršenkoli, ostane vedno državniška sila, dotlej je Nastas Petrovič čisto ordinaren tip izsiljevalca in korupcionista. Znanja stvar je, da je Nastas Petrovič kot notranji minister 1. 1907. dal ubiti v kleti dva novinarja (brata Novakovića), torej se ne brani niti najbolj grobeza nasilja. A korupcija? Med vsemi politikami se ne more nikogar primerjati Nastasu Petroviču glede izkoriščanja svojega političnega položaja. Petrovič se je znal vrniti v brezštevilna državna podjetja, ki mu nosijo milijonske dohodke. On je zaradi gozdnih kurčij v zvezi z najboljšimi zloglasnimi Turki iz južne Srbije. Ko se je pričel formirati opozicijski blok in se je moglo računati, da utegne priti na krmljo, je Nastas Petrovič prišel k Ljubju Davidoviču ter mu stavil povsem konkretno in realno vprašanje: Koliko portfeljev daste nam (eventualnim radikalnim disidentom)? Davidovič je odgovoril: Kolikor nam. In posel je bil gotov. — Odtod torej opozicija Nastasa Petroviča, čigar nepomisljivi nasprotnik je narodni poslanec Velič Popović, bivši šef Pašičevega kabineta, ki ga je hotel vreči pri volitvah. Odtod je počela njegova separatna akcija. In zdaj si izmišljajo novine nekaj razgovorov med Pašičem in Petrovičem, kakor da Petrovič poziva Pašiča na odgovor rali korupcije! Eno je sigurno: Petrovič ne bo več izvoljen.»

Temu opisu naj še dodamo mi: G. Petrovič je že enkrat izstopil iz radikalne stranke ter je med vojno vstopil s pokojnim Kosto Stojanovićem in Dražo Pavlovičem takozvano disidentsko grupo. Stojanović je vstopil po ujedinjenju v demokratsko stranko, Pavlovič je vsled svojega položaja kot predsednik Narodne skupščine ostal izven strank, gosp. Nastas Petrovič pa je z velikimi slavospevi na gosp. Pašiča postal splošno grožnja ter se je zopet inkorporiral. ... Bil je ves čas eden najnevarnejših radikalov in je po vsem svojem mišljenju pravi plemenski hegemonist.

Ni ni bolj karakteristično, kakor da klerikalci tega mogoč povzdigujejo v nebesa. Pred 14 dnevi so v svojem «Domoljubu» že objavili sliko «velikega državnika Pašiča», sedaj so že pri Nastasu Petroviču. Ujajmo, da prinesejo v prihodnji številki še portrete Ferda beja in Derviša Zie, da bo galerija njihovih intimnih sotrudnikov popolna.

Kriza v Južni Afriki

Angleški imperij ima v poslednji dobi obilo notranjih problemov, ki ogrožajo njegovo notranje ravnanje in so povzročili že marsikatero britko uro državnikom v Londonu. K težavam v Egiptu in v Indiji se pridružuje sedaj Južna Afrika; tako se da vsaj sklepati iz najnovejših dogodkov.

Po smrti generala Bothe vodi vlado v Južni Afriki general Smuts, ki ima na svoji strani zmerne Bure in veliko večino Angležev, naseljenih na južnem afriškem koncu, in sicer vse meščanske elemente. Pri zadnjih volitvah leta 1921 je dobila njegova stranka, ki se je okrepila vsled fuzije zmerne burske in angleške meščanske stranke, 24 mandatov večine v južnoafriškem parlamentu. Toda od takrat pa se je položaj za vladno stranko vedno bolj slabšal; pri nadomestnih volitvah so po vrsti zmagovali kandidati opozicije. Nedavno je zmagala znova opozicija v enem v transvaalskih volilnih okrožjih, a to pot je propadel eden najsplošnejših in najuglednejših vladnih voditeljev, kar je napravilo na vlado velik utis, da je razpustila parlament in razpisala nove volitve.

Opozicija sestoji iz dveh strank, ki sta si med seboj zelo različni, ki pa ju združuje strastno sovraštvo do vladne stranke. Prva stranka so socialisti, ki pa imajo v svojih vrstah mnogo komunističnih, boljševiško navdahnjenih elementov. Njihov srd zoper generala Smutsa je nepomirljiv zlasti od kar je ta z brezobzirnim postopanjem in krvavim nasiljem strl veliki štrajk v rudarskem ozemlju okrog Johannesburga. Tudi sicer je znano veliko sovraštvo socialističnih krogov do Smutsa, ki nastopa pri reševanju internih sporov z nenavadno strogostjo, če ne naravnost okrutnostjo.

Druga daleko močnejša opozicijska stranka pa so burški nacionalisti, ki jih vodi bivši burški general Hertzog. Nihov cilj je ustanovitev samostojne južnoafriške republike, ki naj se popolnoma loči od Velike Britanije ter se tedaj izdominljona spremeni v povsem nezavisno samostojno republiko. Burški nacionalisti svojega ekstremnega protiangliškega programa nič ne prikrivajo; seveda predno ga bodo mogli uresničiti — če sploh kdaj — bo še mnogo politične in tudi krvave borbe. Za enkrat je ta stranka še preslaba, da bi mogla sama misliti na zmago, zato je sklenila koalicio s socialisti zoper vlado. Toda socialisti, med katerimi so zastopani po večini angleški, ne burški delavci, niso prav nič vneti za burske državopolitične ekstremnosti in so šli v koalicio šele proti izrecnemu zagotovitvi a strani Hertzoga, da za enkrat ne misli na ustave reforme.

Kakor je razvidno iz navedenega, neposredne nevarnosti za prevratne poskuse se ni: predstojajo volitve pa bodo pokazale, v kakem razmerju si stojijo posamezne stranke in potem se bo dalo presoditi, če in kdaj postane geslo »proč od imperializma« baza politiki južnoafriške Unije.

Rezultati Nep-a v Rusiji

«Izvestija» objavljajo poročila enega sovjetskimi funkcionarjev o notranji trgovini v sovjetski Rusiji. Nekateri podatki iz tega referata so veleranimivi. Na celokupni notranji trgovini je bil deležen privatni kapital s 64 odst., državna podjetja s 26 odst. in kooperative s 10 odst. Pri tem je sodeloval v detajlni trgovini zasebni kapital s 83 odst., kooperative s 11 odst. in državna podjetja s 6 odst., v mali trgovini pa privatni kapital s 50,4 odst., državna podjetja s 38,9 odst. in kooperative s 10,7 odst. Le v veletrgovini je ostal privatni kapital s 40 odst. v manjšini.

Iz teh podatkov se jasno vidi, kako napreduje privatni kapital v komunistični Rusiji. Tudi kredit se daje v veliki meri zasebnemu podjetništvu. Pri ljubljanski banki se je dala sicer večina, namreč 87 odst., državnim podjetjem, toda pri Trgovalni banki odpada 60 odst. podeljenega kredita na trgovce, 37 odst. na državo in le 3 odst. na kooperative.

Ta nova «buržoazija», ki nastaja sredi boljševiškega sveta, pa nima nikakih državljanških pravic in se tudi ne štejejo vrednim, da bi služili domovini z orožjem v roki. Ali kljub temu raste njen vpliv od dne do dne, kar povzroča resna skrb komunističnim voditeljem. Zato je prišla v zadnjem času, osobito po smrti Leninovi, vrsta vladnih odredb zoper «buržojske parasite», ali «Nepovce» (t. j. one, ki so se okoristili na podlagi N. E. P., nove ekonomske politike). Sovjetske oblasti jih deportirajo v notranjost, to je v vzhodnejše dele države.

Kak rezultat bodo imele te dvočlene in nedosledne mere sovjetskega gospodarskega sistema, se mora posebno očitno pokazati takrat, kadar stopi Rusija v normalne gospodarske odnose z evropskimi državami.

Politične beležke

+ Pomembna izjava g. Pribičevića. Nedeljsko «Vreme» priložuje naslednjo izjavo g. Sv. Pribičevića: V «Vremenu» je izšla povodim shodov g. Davidoviča v Zagrebu in Subotici vest, da se bo vršil glavni boj med samostalnimi demokrati in skupino g. Davidoviča na Hrvaškem in v Vojvodini. Zagotavljam Vas, da je to mnenje napačno. Na Hrvaškem se bo sicer vodil glavni boj, toda med samost. demokrati in radićevci. Davidovičeva skupina, izvemši par posameznikov, tam sploh ne obstoja, ker tam je celokupna narodna družba na čistem v tem, da je sodelovanje z Radićem identično z opuščenjem nacionalne politike. G. Davidovič bo sicer imel v Zagrebu shod, ali to ne bo shod demokratov, temveč shod blokašev, ki iz dna duše sovražno edinstvo in vse, kar smo na tej podlagi v teh petih letih ustvarili v Beogradu. Tudi v Subotici bo Davidovičev shod shod blokašev, ne demokratov. Glavni boj med nami in skupino g. Davidoviča se bo vršil v Srbiji. Pripravljeni sem, da bo ideja edinstva sijajno zmagala tudi v Srbiji.

+ Kristus je vstal, resnično je vstal! Tako je končal «Slovenec» v velikičonočni številki svoj uvoznik, ki se po vsej pravici lahko označuje kot hudodelstvo blasfemije. Če bi se kdaj ponavljali svetopisemski dogodki, potem bi moral Kristus po letošnjem praznovanju vstajenja vzeti v roke korobač, da nažene furijske in lažnjive, ki se zbirajo okoli «SL» ter se ljudstvu predstavljajo kot njegovi bojovníki. «SL» je zagrešil na račun ljudske neumnosti že veliko lopovščin, tako veliko kot «K vstajenja» je pa že dolgo ni. «Slovenec» je imel državo na čelo napisati o narodni konciliji, med drugim tudi to-le: «Kar je bilo slabega to in onstran Save pred vojno, se je združilo, da si obrani svojo moč in veljavo, se je zarotilo proti zdravemu razvoju in razmahu od tujega jarma osvobojenih narodov in jih hoče ukrotiti pod novim političnim renkeje in gospodarskega izkoriščanja.» To je od besede do besede tako napisano v glasilu bivših avstrijskih špijonov, zločinskih hujšavev in vojnihih prigrinjavev za zmago nemškega orožja. Ni sela v Sloveniji, kjer bi ne bilo vojne žrtve, za katere nosi odgovornost naša klerikalna stranka, ki ni v elanem gnala v strelsko jarko one, ki jih je Avstrija potegnila v vojno, marveč tudi one, ki jih je SLS. prostovoljno dala na razpolago nemškemu in habeburškemu

rablju. Ob koncu svetovne vojne je bila splošna ljudska sodba, da je bila SLS. izdajalska in kronična napram slovenskemu rodu. Da bi se takrat ljudska sodba nad SLS. izvršila in da niso bili napredni, jugoslovenski ljudje na vsi možni zgovorjari in tudi dosegli pomilostitev glavnih krivcev, bi klerikalna stranka obležala na tleh za vedno kot ničvredna in zločinska. Naše predobro ljudstvo se je dalo od klerikalcev zopet znova speljati na led, pustilo ponovno preslepliti in le tako je moglo, da je klerikalcem sedaj znova zrasel greben predrznosti in nesramnosti. Tipični reprezentanti politične reakcije in izkoriščanja ljudstva in njegove nezavednosti, organizacija, ki v svojo moč anuje na silah teme in zablisti, stranka, ki se vzdržuje v Jugoslaviji le s terorjem in nasiljem župalski si drzne zlorabljač narodno svobodo, ki jo ona nikdar ni želela, niti se zanjo iskreno borila, povrh vsega pa še klicati, da je zanje vstal Kristus! Tako morejo pisati le pravi ačelsti, ki povrh pobožnost ljudstva čisto zasmajajo, češ sam Jezus Kristus je organiziran pri SLS. i Fej!

+ Ljubezljivo pismo, ki razodeva veliko lubezen svetega očeta, «Slovenec» poroča kako visokega priznanja je bila deležna slovenska knjiga «Cerkve», (spisal prof. Grivec), ki jo je poklonil predsednik papeškega Vzhodnega instituta rimskemu papežu. Papežu se sicer ni zdelo vredno, da bi samo napisal ali vsaj podpisal pohvalno pismo, zato se je pa za njo zahvalil papežev tajnik Gaspari. Pohvala je približno toliko vredna, kakor papeževa laskava ocena znane ljubljanske židovske tiskarne ali pa tržaškega «China Scavallo». «Slovenec» pa vendar meni, da razodeva Gasparijevo pismo «veliko lubezen sve tega očeta do krščanskega vzhoda in posebe do Slovanov». Ker inteligentnejši klerikalci sami ne morejo verjeti, da bi bile te «Slovenčeve» vrstice resnične, je jasno, da so bile napisane ad usum delphini za tretjerednike in tretjerednice. Samo tem namreč se ni jasno, da bi moral italijanski papež svojo dejansko lubezen napram Slovincem drugje pokazati. Dokler se bo iz Vatikana vodila cerkvena politika, ki na Koroškem in v Primorju direktno, ali indirektno podpira uničevanje našega jezika in naših ljudi, toliko časa se klerikalci zman trudijo dopovedati slovenski javnosti kako goreče srce ima za nas rimski papež. Slovenčeva notica le dokazuje o studno servilnost in lažnjivost še vedno glavnega glasila SLS napram Rimu. Naši klerikalci so vedno tako ponižni sužnji italijanskega papeža, da pri tem čisto pozabijo na svoj socializem in demokratizem. Če bi «Slovenec» g. Gaspari pisal, da je papež kihnil od samega navdušenja za Slovence, pa bi glasilo SLS gotovo to z razprtimi črkami poročalo kot pravo blagovest. Klerikalci so bili srečni pod jarmom cesarskega Dunaja in ni čudno, če so blaženi pod papežkim jerobstvom italijanskega Rima.

+ Pri prihodnjih občinskih volitvah nameravajo nastopiti tudi Prepeluhovi republikanski federalisti in sicer v onih občinah, v katerih obstoja «republikanska kraljeva organizacija».

+ «Ad referendum» na Dunaj k Radiću odide za čas praznikov več radićevskih poslancev, ker dunajski insprktor opozicijskega bloka mora biti natančno informiran o vsemu, kaj se dela v Beogradu in okoli narodne skupščine, drugače ne bi mogel dati pravih nasvetov. Pri celih akcijah opozicijskega bloka je najbolj dragično ravno to vedno potovanje kurirjev na Dunaj. odkoder dobiva blok instrukcije in inspiacije.

Po svetu

— 150-letnica V. I. Tomiška. Zanimivo je naključje, da pada v sredo Smetanovega jubileja 150-letnica rojstva Vasiljeva Jana Tomiška, onega velikega moža, ki je v začetku 19. stoletja vodil glasbeno življenje v Pragi ter bil iskana avtoriteta glasbenih doktrin. Bil je slaven doma in v tujini.

— Ameriška odobrava okupacije Poruhra. Pariški «Havas» javlja iz Rima, da je podal general Dawes, ki se je mudil pred prazniki v Rimu, novinarjem izjavo, v kateri odobrava francosko politiko napram Nemčiji, zlasti okupaciji Poruhra, češ da je bilo to edino sredstvo, prisliti Nemčijo, da popravi zlo, ki ga je storila Franciji z opustošenjem med svetovno vojno.

— Boljševiška lojalnost. Iz Londona poročajo, da je sovjetska delegacija, ki je prišla v London k angleško - ruski konferenci, med ostalo prtljago pripeljala s seboj tudi okrog 30 zabojev boljševiške propagandne literature. Nadejala se je, da bo pod različito svoje eksteriorizirane imunitete lahko to blago nemoteno razpečala. Ko so jih angleški organi vseno zalotili, so se Rusi izgovarjali, da je bila propagandna literatura namenjena le za par oseb v studijske svrhe. Angleška policija je sicer tako galantna, da v to zatrdilo verjame in ne izvaja nikakih konsekvenc, obdržala pa je za enkrat vso to «literaturo» v svojem varstvu in zavezo preiskuje naprej. Listi pa daleje odkrito duška svoji nevolji nad boljševiško kršitvijo mednarodne lojalnosti.

— Macdonald o svetovnem položaju. Tedenska revija angleške delavske stranke «New Leader» priložuje intervju z ministrskim predsednikom Macdonaldom, ki izjava med drugim: «Ne morem obetati takojšnje popolne rešitve vseh evropskih spornih vprašanj, izjavim pa lahko, da so pogoji za to mnogo boljši, kakor

so bili še pred kratkim. Razmah delavske stranke in nastop delavske vlade v Angliji sta vplivala zelo ugodno, čeprav je tudi vpliv kvarilec miru še vedno velik». O vprašanju razorožitve mudi Macdonald: «Bilo bi nesmiselno si zakrivati, da pride nove oboroževanje, ako zunanja politika odprave. Nastale bi nove grupacije velasli, pri čemur bi igrali odločilno vlogo Nemčija in Rusija. Naposled bi prišli zopet v svetovno vojno.

— Mednarodni kongres matematikov se bo vršil v Torontu (v Kanadi) v dnehi 11. do 16. avgusta t. l. Vabila se razpošiljajo. Pripravljalni kanadski komite je sklenil podeliti določenemu številu evropskih matematikov ustanove v kritje potovalnih stroškov.

— Nove persekucije v Rusiji. Londonške «Times» poročajo, da so sovjeti začeli z novim preganjanjem vsega, o čemur sodijo, da je orijentirano protiboljševiško. Vsa dan se množe aretacije. Zlasti imajo na piki demokratsko omladinsko organizacijo, od katere so aretirali vse odbornike in odličnejše člane.

— Odgovodi angleškega parlamenta. Angleški parlament se je zaradi velikonočnih praznikov odgodil do 29. aprila. Večina politikov je zato zapustila London, kjer je zavladovalo politično mrtvilo. Tudi Macdonald je odpotoval na svoje posestvo, ki ga ima daleč izven Londona v Chequersu.

— Masaryk odpotuje v Italijo. Predsednik češkoslovaške republike dr. Masaryk odpotuje te dni na spomladansko bivanje v južno Italijo, kjer ostane pet tednov.

— Nameravani atentat na madžarskega upravitelja. Budimpeštanska policija je aretirala 22-letnega kovinarja Aleksandra Starona in dva njegova sotovarisa, ki sta priznala, da je nameraval Staron izvršiti atentat na državnega upravitelja, admirala Horthyja. Staron je izjavil, da je anarhističnega prepričanja.

Sodišče

§ Rekord v poškodovanju tuje lastnine. Ed. Humski, 23-letni delavec iz Poljan, je sedel dne 23. oktobra 1923. s svojim tovarišem Mih. Jesihom v gostilni Marka Kranjca v Gruski. Ker je gostilničarjev sin dolžil Josija tatvine neke konjske odeje, sta se oba tako razjezila, da sta začela razsajati in pobijati razno gostilniško opremo. Humski je obdolžen, da je razbil med drugim 46 šip, več oken skih okvirov, 15 evrličnih loncev, 4 rolete in mnogo kozarcev in steklenic. Okrožno sodišče v Celju mu je prisodilo za to nepremišljeno dejanje 5 tednov poostrelega zapor.

§ Lov na konje. Jernej Kalšek, roj. leta 1889. v Zichah, je po poklicu čevljar, a svoje obrti v Celju, kamor hoče spadata, ni nikoli izvrševal. Pač pa je izredni ljubitelj konjev, ki čaka ob nočnih urah kje osamljeni na svojega gospodarja. Tako se je tudi dne 2. februarja vsedel v voz Josipa Bana v St. Petru v Sav. dolini, ker je našel konja brez posla pred Stribarjevo gostilno ter se odpravil v neznan dalejave temne noči. Ze prihodnjega dne pa je ponujal konja, voz in opremo Ant. Golobu v Loki pri Zidanem mostu, kjer so orožniki plen dne 8. februarja tudi izsledili. Izdal pa se je za Antona Padarja iz Trbovelj ter je hotel priti na rafiniran način do svojega denarja. Dne 24. februarja je prišel Kalšek v obč. pisarno v Trbovljah ter zahteval potni list za konja. Obstoja sum, da je hotel izvršiti novo konjsko tatvino. En dan pred tatvino v St. Petru je že ukradel Boštjanu Jagru v Trbovljah dva konja, ki pa očitno nista imela posebnega zaupanja do svojega novega gospodarja ter sta mu ušla in prišla v svoj hlev sama nazaj. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo Kalška na 3 mesece poostrenejše ječe.

§ Paradoksen Uradniki tožijo, da ne morejo živeti s svojimi plačami. Minul teden se je moral zagovarjati pred okrožnim sodiščem v Mariboru zaradi krivega pričevanja kmetič s ptujskega polja. Z različnimi oledavami je priznal, da je kri vo prisegel in prosil sodnike, da naj napravijo tako, da bo zanj dobro; pripeljem vam «spucanega proinika» je obljubil. Ves zmešan je postal kmetič, ko mu je zaradi njegove dobrodušnosti začel groziti državni pravdnik z nadaljnjo obtožbo in ko so sodniki sklenili, da preložijo razpravo zato, da bodo pustili preiskavati duševni stan kmetiča. Ni mogel razumeti kmetič tega nepričakovane odnosa svoje dobrohotne obljube in izrida razpravo. Po vsestranski obrazložitvi je odšel z odličnim izrazom v obrazu, da bi bilo po njegovih mislih pametneje preiskavati duševni stan sodnikov, ki kljub bdi re spremenijo «spucanega proinika», za kar bi jim bilo samo treba reči namesto besede: «kriv po obtožbi» — «se oprosti od obtožbe».

§ Na prežanju. Dne 13. februarja je šel posestnik Miha Volčič ob 9. uri zvečer na obisk k Al. Vodeniku na Dobernež v konjskem okraju. Grede se je ustavil pred hišo Stefana Pavliča, kjer je bila ravno gostija. Po stari kmečki navadi je prežalo pod oknom tudi mnogo kmečkih fantov, ki so bili razdeljeni v dva sovražna tabora. Medtem ko so pregnali tepanjski fantje škaličane, je pristopil k Volčiču 22-letni posestnikov sin Leopold Fuki, mu iztrgal iz rok palico, ga podrl na tla in udaril po hrbtu. Nato se je Volčiču posrečilo pobeigniti tapanjski fantje, med katerimi se je poleg Fuka zlasti odlikoval Ivan Črešnik. Začeli so z latami obdelovati Volčiča, kar bi mlatili po snopu. Posebno težke poškodbe na sta zakrivila Črešnik in

Fuki. Okrožno sodišče v Celju ju je obsodilo zaradi tega na mesec dni poostrenejega zapor.

§ Tatvina v trgovini «Merkur» v Celju. Meseca januarja so izginile iz Majličeve trgovine s železom štiri vozovne ose v vrednosti nad 1000 Din. Kmalu so izsledili policijski organi, da sta tatvino izvršila 45-letni delavec Ferd. Biderman in skladiščnik Gabrijel Stropnik, oba uslužbenca Majličeve trgovine. Ukra deno železnino sta spravila v zavoj ter najela sledjo Veberja, da je spravil ukradeno blago k Rabeuschekovemu hlapcu. Izkupilec so nato val trije v veseli družbi zapili. Okrožno sodišče v Celju je sicer Veberja vsled pomanjkanja dokazov za soudeležbo oprostil, obsodilo pa Bidermana na štiri mesece in Stropnika na dva meseca poostrenejega zapor.

§ Poglavje o hvaležnosti. Na mlad vdovi je težko ložala peza velikega gospodinjstva in tudi dolga jo je tri; zato si je vzela v pomoč mladega, krepkega hlapca in mu prepustila posestvo, ki ga je upravljal nato z veselo roko. Vse je šlo dobro; ko pa mlada vdova ni bila več mlada, mu je začela predsedati in vedno pogosteje je zahajal v gostilno. Navadil se je, da je z gostilne prisedel začel rohnati, zbijati in razsajati. Ko so ga vsled tega trezni sovaščanje posvarili, se je pomislil in izbral muko, pri kateri ni bilo kričanja: ob najboljši priložnosti je v hudi zimi polival svojo črter z ledeno — mrzlo vodo. Vsled te okrotrane kopeli in ostalih prijaznosti mu je ljublj. sodišče prisodilo 14 dni zapor in malo denarno odškodnino za bolečine.

§ Spoštuj očeta in mater! Leopold Slatišek, 24-letni posestnikov sin v Spod. Retiču, je v okraju znan po svoji surovosti. Ker sta se oče in mati vsled njegovega vedenja odločila dati posestvo svoji hčerki, ju je začel silno sovražiti ter se je končno tudi dejansko lotil svojih staršev. Očeta je pri neki priliki v prepiru zgrabil za vrat in ga sunil z glavo ob zid, drugič ga je zopet vrzel na posteljo in ga dušil z roko na ustih. Ko sta v skrajni stiski prihitela na pomoč mati in hčerka, je udaril mater s pestjo po obrazu. Vsled opetovanih nasilnih nastopov je bil oče prisiljen svojega lastnega sina naznaniti orožnikom. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo malopridneža na 14 dni zapor.

§ Posledica alkohola. Dne 16. avgusta 1923. se je zbral v neki gostilni v Mozirju več kmečkih fantov iz Brezja. Ko je alkohol začel slaviti svoje orgije, je zla st izžival neki Ant. Róbidla ter jo končno izkupil. Več fantov se je navadilo na njega, da je moral pobeigniti v kuhinjo, kjer je pograbil velik kuhinjski nož. Ko so mu ga nato odvzeli ter ga spravili iz kuhinje, je le preveč razpaul svojim urnim nogam. Razjarjeni fantje so ga kmalu dohiteli ter ga začeli kar križem tepati. Pri tem je dobil tudi tako silen udarec na levo oko, da so mu ga morali operativnim potom odstraniti. Ker se ni moglo dognati, kdo mu je povzročil to težko telesno poškodbo, je obsodilo celjsko okrožno sodišče Irmančnika Janeza in Martina ter Kosa Antona na 6 tednov, Turka Jakoba na 3 dni in Jakobina Stefana na 48 ur zapor.

II. književna tombola Jugosl. Matica 1. 1924

Kakor lani, tako bo Jugoslovenska Matica, zvesta svoji obljubi, tudi letos priredila književno tombolo. Še so v spominu tedni, ko se je vsa Slovenija združila okoli te lepe domače prireditve, katere uspeh je bil ta, da je šlo preko 6.000 knjig med narod. Kdor ve ceniti to število, bo razumel, kakšno kulturno dejanje je izvršila s tem Jugoslovenska Matica. V tem, da bo književna tombola ostala vsakoletna prireditev slovenskega naroda leži utemeljena upravičenost in koristnost obstoja tega našega obrambnega društva. Namen naše Jugoslovenske Maticе je, s književno tombolo doseči to, da se ves narod vsaj enkrat v letu spomni na svoje višje naloge, ki stoje visoko nad dnevnimi vprašanji. V tej veliki vsakoletni književni ustanovi je skrita silna želja vseh onih, ki se zavedajo ostrine časa, želja po kličati nazaj čase, ko je ljudstvo knjigo cenilo in ko je skoro vsaka slovenska hiša imela svojo domačo knjižnico. Tem željam in tem namenom hoče književna tombola priti nasproti, pomagati boče onim številnim, ki knjigo ljubijo in cenijo njeno kulturno vrednoto, da si to domačo knjižnico ustvarijo.

Bolj z mirnim srcem kot lani stopa Jugoslovenska Matica z naznanilom svoje druge književne tombole pred javnost. Vzpodbuja jo velik uspeh lanskega leta, kakor tudi preko 600 zahvalnih pism vseh onih, ki so bili obdarjeni z dobitki. Nešteti dopisi so ji potrdilo v sklepu, da je treba književno tombolo brezpogojno vzdržati in jo letos ponoviti. Posebno od mladine je dobilo tprništvo Jugoslovenske Maticе toliko vprašanj, kdaj se bo vršila druga književna tombola, da ž njo ne moremo več odlašati. Prihodnje dni prične razpošiljati Jugoslovenska Matica prospekte, v katerih bo točen popis dobitkov, kakor tudi potek igre. Če so bili lani še kakšni nedostatki v organizaciji, kar ni nikako čudno pri prvem poizkusu, bodo isti letos gotovo odpadli. Eno pa je treba poudariti: II. književna tombola mora doseči še večji uspeh kot prva in ga bo dosegla spružito toliko razumevanja slovenskega ljudstva za to našo književno prireditev.

Naši kraji in ljudje

Po praznikih

Po skoraj enomesečni molči se je na Veliko soboto popoldne zjavnilo, nedejla je bila prvi zares lepi spomladanski dan, čeprav nekoliko preveč vetroven, ponedeljek pa zopet topel, predpoldne solnčen, popoldne nekoliko bolj zamaglen pa vendar prav prijeten. Ta dva praznika smo se vsaj zopet enkrat pošteno oddahnil od običajne sive vsakdanje morije, ki je držala od pusta sem. Kar je v Ljubljani zagrizenih rimskih sportnikov so z malo izjemami pohiteli v svoje ljubljene planine, tako na Krško, na Veliko, nekateri pa na Ratitovec, drugi na Triglav, Krško podo, Prisojnik in Sedma jezera. Večina na smučeh, pa tudi plezalci so jo že mahali v stene, čeprav je letos za to še odločno prerano. Drugi pa, kar zas je ostalo doma, smo s hropenjem gledali proti srebrno blestečim se goraškim vrhovom, ki so se nam zdeli bližji, tako jasen je bil zrak. Z nami so se enako veselili istega pogleda vsi drugi Ljubljančani, ki so trumoma pohiteli pod milo nebo. V soboto je bilo dokaj občinstva okrog raznih procesij, večinoma radi novih oblek, klobukov in čevljev. Procesije same pa so bile odločno »brez kvoruma«. V nedeljo se je leta revija ponavljala v Zvezdi in Tivoliju. V Trnovem in drugih krajih »nesrečnega imena« se je morda tudi kaj spletlo. Nekaj takšnih zadev smo »gazovali«, večine pa ne more zabeležiti niti najvestnejši kroničar. Kar je prav resnega, itak priše samo na dan. Vsaka reč ob svojem času.

Šišenske gostilne, tradicionalno veselo, so tudi v teh praznikih zadostile tradiciji. Kar ni hotelo v Šiško, jo je mahnilo k Čadu ali na vrh Rožnika, k Bankotu ali v Trnovo ali v Stepanje vas, tudi na Ig. Drugi so si raje jadrili ljubljanski Grad za pomladni odih za nekaj uric. Imamo pa že tudi takšne »smeškanke«, ki so jo odnesli te dni v Benetke in Milan, drugi pa v Zagreb, Tigris so za praznike svoje krepilje oblekli v lepe furalte. Veliko romanje je bilo na Gorenjsko: Bled je bil poln, gorenjske ceste so se kadile in — pardon — smrdele od ljubljanskih avtomobilov.

Najmanjši someščani in someščanke so imeli v Tivoliju občni zbor. V nekaterih vozičkih sta bili tudi po dve glavici. Škrjančki, taščice, »revije« in vrabci so veselo koncertirali in konkurirali z našim drobižem.

V nedeljo se je pokazal že tudi prvi solnčnik, da obrabi hudo občutljivo nečno kožico pred nasiljem solca. Bil je osamljen, njegova lastnica je prešla marsikakšen zasmehljiv pogled z opazkami, ki so bile sicer včasih osoljene, pa vedno dobrodrušne.

V popoldnevih je mnogim vzbudil zanimanje naš nogomet, zlasti v ponedeljek. No, 2 : 2 z znanim bavarskim moštvom, je že lepo, no, toda to pot smo pričakovali gladko in visoko mnogo domačega prvega moštva in smo bili zato razočarani, kljub vsemu.

Tanana, tanana, vsaka reč en čas dur. Tudi praznikov je kraj, potje je morla ostalo še nekaj krajev (dober tek, kdor jih še ima!) sicer se pa danes že na pol vračamo v purgarsko deo, ki bo morda še nekoliko ponedeljsko, v sredo pa pojde že zopet vse svojo staro pot, kakor da praznikov sploh ni bilo. Naši »pravoslavci« imajo potje še pred seboj! Ali bi se ne dalo tako urediti, da mi od edinozveličavne proslavimo njihove praznike, oni pa naše? Pravijo, da bo opozicijski blok, kadar dobi vladno v svoje roke, to reč uredil. Semikršniški blok dobi celotno potico zastoj, in sicer Davidovičevci za katoliške praznike, radičevci in klerikalci za pravoslavne. Ker je katoliška Velika noč že za nami, čakala na potice le še oboževatelji gg. Radika in Korošca. Tako je pomen opozicijskega bloka tudi alegori-

no dobro poudarjen. Vse bi bilo v rodu, le eno me skrbi: na Veliko nedeljo sem videl se sprehajati gosp. Korošca. Bil je globoko zamišljen in nič ni izgledal, kakor da bi bile potice že pečene. To mi ne gre prav v glavo, saj sem isti dan čital v »Slovincu«, kaj vse se bo iz moka, ki jo mešajo in kvasijo gg. DRSK, napaklo.

Mariborska nedelja

Maribor, 21. aprila.

Zimski čas je še ležal nad mestom, ko je »Jutro« zadnjič prineslo njeno kroniko. Potem so sledili dolgi ledeni tedni proze, ko se je nad mestom dan na dan kremžilo nebo in so bile nedelje tudi za nas mešane bolj prazne kot delavniki. Notranjost je hropela v pomlad, po gorkoti, solncu in zelenju, ki ga od nikoder ni bilo.

Končno velikonočni teden — vsaj tuintam so pronicle toplejše ure in modistinja, pa šivilje so morale hiteti. Naše dobro, verno ljudstvo je prekipelo veselje sicer malo zaviralo brhkim in pridnim gospodinjam — mleko in smetano so podražili na trgu kar za 100 % — ampak prebili »mo« tudi to in še je ostalo toliko, da v soboto v mestu ni bilo več ne šunke in ne kruha na prodaj. Maribor je izgledal, kot bi ga pravkar evakuirali Rumuni. Tudi avstrijski železničarji so pridno izvažali in aprovizijonirali Gradec in Dunaj.

Tako smo skrbno pripravljani in še boljše založeni dočakali sobotnega popoldneva z dvema procesijama. Po ulicah so se valile mase vernih služabnikov Kristusa — eece homo — glej človek, ampak ne Njegovih ran, ampak nas. Evine hčere! Dolgo, dosti dolgo se je bilo treba odrekati celim familijam, kakor vedno in povsod, da smo steno v pomladni dan prenovljene po telesu in prerojene po duhu. Gledalci so bili zadovoljni. Vsi trotoarji so bili gosto zasedeni, duh novega blaga se je mešal s parfumi, nad njimi kadilo, v zraku pa pomlad, življenje. V Ljubljani imate modne revije v operi, v Mariboru pa procesije, kakor tudi v Ljubljani in povsod drugod tisoče onih, ki ne morejo v opero in na promenade koncerte.

Pa tudi to je proza kot pozimiški dež, pomešan s snegom, za vse one, ki ne diho življenske srede v novi obleki. Velikonočna »štimunga« je privedla v mesto šele v mrak, pod podvečer, ko se je Pohorje izgubljalo v temini. Ob takšni uri prihajajo naši duševni proletarci na most, ki se tako mogočno dviga nad pozorje starega mesta. Skoro negibno počiva vodna gladina pod njim, vsa mirna je Drava le luči z obrežja jo motijo in vabijo v njene globine. Na visokem obrežju so vzrasle nove tovarne, kjer tudi v tej nočni uri par sto ženskih nog ravna niti na drgajočih tkalnih strojih. Drava posluša in se čudi. V ozadju gore kresovi, pošiljajo v mesto pozorje naših hribov, vinogradov, ki duhte svež in okopani.

Ker smo že v romantiki, se dam speljati po stopnicah kraj mostu v staro mesto. Ze pred tedni so iznašli v ozki ulici splavarjev luknje, ki so jih postili Mariborčani prekrstili v katakombe, brihten Primorec pa v klet, katero je napolnil s črnim dalmatinskim vinom, baje najhuljšim in najcenejšim. Vsi naša inteligenca, moška in ženska, ki je naša tam svoj novi dom, trdi tako. — Vstopamo. Odrta hiša, preperela vrata, vinski duhovi, in katakombe, ali pa zadržana luknja, kakor si pač ravno razpoložen za bujno fantazijo. Po tramo-vi sedli ljudstvo, če bi bil zloben, bi lahko rekel tudi dvomljive eksistence, mimo katerih se srečno prelijemo skozi novi trakt v višje sfero. Po stopnicah navzgor in že srečamo dvorčnega svetnika, ki se odpravlja. Prijatelj išče mize, jaz v dimu znanih obrazov. Človeku je toplo pri duši: glej narod, kdo trdi,

da se ločimo po kastah, denarju in stavovih. Kakor bratci in sestre ti sede v idilični harmoniji tu pod obokanim obzidjem, ki bi ga najlaže primerjal kruti srednjeveški podzemeljski ječi. Stare, pol polomljene mize, krog njih pa ravnotežni najrazličnejši sort, literati, muziki, politiki vseh mogočih branž, nežne damice in pa sladko črno vino.

Bogme, laže mi je bilo drugi večer v gledališču. Čeprav krog in krog brati pomlad, me je muzika v »Bohemu« zadržala v trdoto mrzle podstrešne sobe, snežnega mestnega parka. Toliko smo zadnjič hvalili lepo gospo, ki je prišla gostovat z dunajske opere, da bi skoro zatemnili našo umetnico, ki pa mnogo silneje zagradi tragiko lepe, goreče, bolne Mimi. Tako gorko nam je Dunajčan-ka ni zalagala. Zato je bil večerajšnji nedeljski večer tako velikonočen in posvečen, tako lep, da z njim končujem velikonočno mariborsko nedeljo. a. r.

Moške obleke

poročnik in dežne plače, nemore boljše in cenejše nuditi nihče kakor 728 a

FRAN LURIČ, Pred škofijo 19.

Zločin na Rožniku

Ljubljana, 21. aprila.

V gozdu na prijaznem Rožniku se je zgodil v nedeljo zjutraj zločin, ki priča v neverjetni podivjanosti. Dvajsetletni delavec Slavko Zvijerac, doma iz Stare Gradiške v Slavoniji, stanujoč v Rožni dolini, je odšel v nedeljo zjutraj na sprehod proti Rožniku. Spotoma se je ustavil v znani gostilni pri Čadu, kjer je zaužil čaj in krenil potem naprej v gozd. V gostilni vrh Rožnika se je nahajala istovrstno večja moška družba: 20letni Rudolf Tršinar, delavec v semenski trgovini Sever v Wolfovi ulici, pokleni gasilec Ludovik Fortuna ter delavec Jontes in Lubej. Po očividno prepitih nočih so se podali zjutraj po gozdu in zavili okoli 5. v gostilno pri cerkvici. Tam so pričeli znova popivati in so se obnašali zelo surovo in vsiljivo.

Ob 8. so se odpravili nazaj proti Podrožniku, kjer so srečali ob pol 9. pod malo hišico, ki čepi na robu med Čadom in cerkvijo, Zvijerac. Popeval je neko hrvaško pesmijo, kar pa pijanemu družbi očividno ni bilo všeč in so zato zahtevali, naj preneha peti. Zvijerac se seveda ni zmenil za vinjeno drhal in je mirno popeval dalje. To je Tršinarja tako razkačilo, da je skočil k mladeniču in se pričel ruvati z njim. Pomagala mu je pri tem seveda še ostala družba, ki je presenečena obdelavala s postmi. Naenkrat pa je Zvijerac bolesto jeknil. Tršinar je med pretepom sogel v žep, odprl nož in ga zasadel Zvijercu v desno stran prsi tik pod prsno bradavico. Poberenji napadalec se nato zbežal. Zvijerac je imel še toliko moči, da je napravil par korakov po gozdni poti, nakar se je zgrudil kraj ceste na tla. Iz rane mu je bruhala kri in na ustih so se mu pojavile krvave pene. Imel je namreč globoko ranjeno pljuča.

Tršinar, ki se je zavedal svojega surovega dejanja, je stekel z odrtim nožem v dolino. Tam je našel na tleh, ki ga je privedlo divje vpitje napadalec. Brzo je razoril našinega, ki se je hotel braniti s silo. Arstiranec je pritekel nato na pomoč Fortuna, ki ga je hotel oprostiti. Šele po daljšem ruvanju se je stražniku uspelo ukrotiti oha in jo ukleniti. Priše dagačka, prebivalci gostilne in male hišice so medtem prenesli ranjenca v dolino. Hitro je bil zaprežen voz, ki ga je dal na razpolago restavratore g. Čad in ranjenec je bil prepeljan v splošno bolnico, kjer se vsled nastalih komplikacij bori sedaj s smrtjo.

Kino „Ljubljanski dvor“

Torek 22. sredo 23. četrtek 24.

Veliki film svetovne češke tvrdke „Moldaviafilm“ Praga:

Človek brez srca

Družbna drama po romanu Ernsta Kleina v 6. dejanjih. V glavni vlogi (čarobne princeze Dugmar) predražestna umetnica

Lotte Neumann

Bogate elegantne toalete!

Velicastna inscenacija!

Umetniška režija!

Predstave ob delavskih ob 3., 5., 8. in 9. uri

Roparjeva usoda

Ljubljana, 21. aprila.

24letni zidar Franc Ušej iz Črnič v Primorju, je stopil pred dvema letoma v karabinjersko službo. Mesto z varnostno službo pa se je bavil z ropanjem, goljufijami in tatvinami. Tekom enega leta si je nakopal celo vrsto zločinov. Ko pa so mu postala v Juljski Krajini tla prevročna, je odrgel orožje in uniformo, si priskrbel civilno obleko in krenil čez mejo v Jugoslavijo. Spopet se je zadrževal večinoma v Ljubljani. Lepega dne pa je opazil ljubljansko policijo na njega neki nernance, ki je vedel za njegovo zločino. Bil je prijet in odveden v zapor, kjer odsedel celih 10 mesecev v preiskavi. O Ušejevi aretaciji so bile obveščene seveda tudi italijanske oblasti, ki pa se v svrhu ekstrahiranja niso opazile do določenega roka. Zato je bil Ušej izpuščen na svobodo. Nekaj mesecev nato poročil v kraju Budimpešti, kjer je zahteval njegovo izročitev. Toda Ušej, ki si ne počuti več varnega v Ljubljani, je pobegnil medtem že v Slavonijo, kjer se je nekaj mesecev nato poročil v kraju Banova Jazeca v novskem okraju z neko bogato vdovo. Policija je bila medtem ponovno obveščena, da je bil Ušej radi pobega iz vojske, radi goljufij in tatvin obojen v Trstu in contumacian na 7 let in 8 mesecev ječe. Dne 17. t. m. pa je našel nevarni ptiček končno v rast. Prinčel se je namreč na kupčijskih opravkih v Ljubljano, kjer se je zadrževal v gostilni Zvece na Rimski cesti. Preštevati je razno denar, ki ga je imel pri sebi okoli 30 tisoč dinarjev, ko je nenadoma vstopil detektiv in mu napovedal aretacijo.

Sedaj bo odposlan v Trst, kjer bo odsedel zasluženo kazen.

Dopisi

RADOVLJICA. Sokolsko gledališče v Radovljici ponovi v nedeljo dne 27. aprila popoldne veliki igrokaz »Vstajenje«, ki je bil prvi pri uporabi mnogo priznanja. Zunanji posetniki se lahko vrnejo z večernimi vlaki.

RIBNO PRI BLEDU. Šolska mladina je uprizorila 16. in 19. marca pod vodstvom nadučitelja Milana Vreze igri »Povodni mož« in »Kaznovani šaljivci«. Naši malčki so vsi brez izjeme dobro igrali, saj imajo v nadučitelju izbornega režiserja. Vendar pa se nahaja pri nas človek, ki strastno nasprotuje takim prireditvam. Naš župnik Kramar ovira vsako prosvetno delo, še celo nedolžne otroške igre, katerih dobiček se uporabi izključno za potrebščine revnim učencem za šolsko knjižnico in Jugoslov. Matice. Gmel je zato s prižnice proti predstavam in se znašal tudi v šoli nad otroci, ki so sodelovali pri prireditvah. V znak protesta proti nečlovečnemu hujšanju so darovali za tukašnje revne šolarje pevec blejskega pevskega društva, čigar pevovodja je g. nadučitelj 100 Din 50 p. Vsa čast g. nadučitelju, ki se ne straši ovir, ki mu jih zastavljajo zaslepljeni ter kljub vsem zaprekom posveča vse svoj prosti čas za prosvetno delo. G. župniku pa pripominjamo, da imamo naravnega dovolj gradiva, ki pride še v pravem času na dan.

ST. VID - GROBELNO. Mladinska prireditev v nedeljo dne 6. in 13. aprila je prav dobro uspela ter je gmetni in moralni uspeh razveseljeval. Ves spored malčkov je bil zabaven, a posebno privlačna je bila mladinska igra »Vojna sirota«. Vsa čast prirediteljem, hvala pa tudi darovalcem.

DOL PRI HRASTNIKU. Dne 27. aprila se vrši javen shod demokratske stranke ob 3. uri popoldne v gostilniških prostorih g. Ivana Drasker. Vse somišljeniki bližnjih k. o. vabimo k udeležbi.

IZ PREKMURJA. Odkar se je dvignil sekvester na veleposvetu Batthyany na Polaneh, postaja lastnica, stara gospodična kontessa, čimdalje bolj nestrpna nad svojimi uslužbenci. Preganja jih, kakor da bi bili oni krivi, če bo vzel vrag njeno podlipo. Celo kumu, sekvestru v Gor. Lendavi se ne godi dobro, čeprav je v jako dobrih odnosih s tu in preko granice bivajočo grofovsko žlahto. Čudimo pa se, da jo njen dobri »riverendo« ne ponči o usmiljenju in ljubezni do bližnjega, saj bi žel gotovo polno odpuščev. — V »Slovincu« dne 13. t. m. se nekdo prav grdo zaganja v tukašnjega žandarmerijskega majorja g. Sagadina in mu očita, da je spil in demokratsko - radikalni oficir. Vsakdo, ki ima še malo poštenja, bo priznal podlost tega napada. »Slovenčevemu« dopisniku g. major očividno zato ne ugaia, ker je znal rešiti nevarno situacijo z jekleno pestjo pri madžarskih demonstracijah. Mogoče pa tudi zato, ker g. major ni naklonjen stranki, ki jo hoteli spraviti razne sumljive ljudi do ugodnih korit. Prav gotovo je ta napad maščevanje nad možem, ki zvesto vrši svojo službo na tem važnem mestu v ugled države in naroda.

MOZIRJE. Dne 11. maja se priredi za celo Savinjsko in Šaleško dolino prvi slovenski sadlarski in vrtarski shod, katerega se bodo udeležili vsi vneti sadlarji ter več sadlarskih strokovnjakov, ki bodo predavali o raznih točkah tako važnega sadlarstva in vrtarstva ter podali nasvete in navodila, kako naj isto z vso vneto pospešeno, da se povzdigne do veljave in popolnosti, ki jo po vsej pravici zasluži. Shod se vrši ob 3. uri popoldne pod milim nebom. Zvečer bo na čast vsem državljanom udeležencem v gostov v hotelu »Goltnik« koncert. Z ozirom na veliki gospodarski ter etični pomen umnega sadlarstva in vrtarstva se prebivalci Savinjske doline kakor tudi Šaleške doline kakor tudi drugih slovenskih pokrajin vabijo, da se udeležijo shoda v največjem številu. Na shod naj pridejo tudi ženske, fanti in dekleta.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Torek, 22.: Zaprt.
Sreda, 23.: »Cezar in Kleopatra«. C.
Četrtek, 24.: »Ašantka«. A.

Ljubljanska opera.

Torek, 22.: Zaprt.
Sreda, 23.: »Mužiček« in plesni večer. P.
Četrtek, 24.: »Manon Lescaut«. D.

Celjsko gledališče.

Torek, 22.: »Fava« Gostovanje ljubljanskega dramskega gledališča. A.
Sobota, 26.: »Mamzelle Nitouche«. Izv.

Mariborsko gledališče.

Torek, 22.: Zaprt.
Sreda, 23.: »Veseli dan ali Matiček se žen«. Premijera D.

Celjsko mestno gledališče. Danes se ponovi gostovanje ansambla ljubljanskega dramskega gledališča v komediji »Fava« na red A. V soboto, dne 26. aprila ob 20. uri se ponovi na splošno zahtevano v sezoni »Mamzelle Nitouche«. Pripravljata se nadalje igrati »Nioba« in opera »Pri treh mladenkah«, koje premijerata.

Zbornik za umetnostno zgodovino

Izšla je prva številka letošnjega »Zbornika«, ki je spremenil svojo zunanost in postal izključno zgodovinskega glasila umetnostna revija v najboljšem smislu besede. Poleg tega, da nadaljuje prej započeto delo — »Zbornik« prinaša v tej številki dragocene podatke o slikarju I. Petkovskem (M. Marolt) in A. Abetu (F. Mesesnel, E. Pacovskij, dr. I. Prijatelj, M. Stern, R. Jakopič), dveh širši javnosti ne tako znanih kakor zanimivih in originalnih poljavov v našem umetnostnem dogajanju ob prelivu stoletja — objavlja v njem dr. I. Cankar razpravo o treh slovenskih slikah na tema Pietà, ki so vplivale že po Agost. Carracciu, Viktor Steska o obnovi ljubljanske stolnice; poleg tega je »Zbornik« odprl svoje predaleče poročilo o domačemu in tujem umetnostnem dogajanju in publikacijah. Tekst je opremljen s številnimi reprodukcijami, v ostalem pa prinaša »Zbornik« še celo vrsto slik na finem papirju, posveča pa pažnjo tudi sodobni umetnosti in umetnostnim razstavam, ki jih predstavlja.

ku dobrodošlo darilo v obliki B. Jakševca lesoreza, tiskanega z izvrstne malice.

Kakor je interes za domačo kult. zgodovino po potrebi česa zadnje leto razveseljivo narasel, tako je sedaj tudi »Zbornik« dokument teh interesov, a to številko dosedel takšno fazo razvoja, da je postal tisto namočno potrebno, česar doalej v Jugoslaviji še nismo imeli: umetnostna revija, ki je zmožna ustrezati vsem znanstvenim, kronikalnim in tekočim umetniškim zahtevam ter potrebi reprezentacije naše umetnosti na tuj. »Zbornik« stane za celo leto 60 Din, vključno znatno bogatejši opremljeni torej le 10 Din več kot lani in se naroča pri upravi (Ljubljana, univerza).

Lepa knjiga za otroke. Ruska založba »Ruska« Pečat v Krišnem je pravkar dala »Bajko o caruviču Ivanu, Jur ptiču in sivem volku«. Knjiga je iz 177 najprej v ruski, sedaj pa še v slovenski in hrvaški izdaji. Krase jo številne tobarvne slike, na katerih se bo otroško oko paslo z resničnim užitkom. Staršem to lepo, hvalevredno delo toplo priporočamo. Naj ga kupijo deci za velikonočne praznike. Stane 15 Din. V isti založbi je izšla tudi okusna velikonočna razvedila, po kateri je vredno seči za voščilo.

Zagrebsko gledališče. med velosejmom. Od konca aprila do 5. maja se vrši v Zagrebu »Zagrebski Zbor« (velosej-

jem). V tem času se bodo za udeležence Zbora vršile posebne predstave v zagrebskem gledališču. 20. aprila bo Sokolska Akademija, dan pozneje predstava Tito Stronjiljeva drama »Zrinjski«. 1. maja se poje Šafranek-Kovičeva opera »Hasanaginica«, 2. maja se uprizori balet Krešimir Baranovič, 3. maja se poje opera »Knez Igor«, 4. maja »Slegorčuk«, 5. maja »Prodana nevesta«, 6. maja praznuje bariton Marko Vušković 25letnico svojega umetniškega udejstvovanja ter nastopi oglej priliki kot Boris G. danov.

Zagrebska opera v Bosni Uprava sarajevskega gledališča si je zagotovila kratko gostovanje zagrebske opere, ki se pripelje s svojim orkestrom v Sarajevo 11. maja ter bo tam gostovala osem večerov. V celoti nastopijo Zagrebčani v 8 operah in z enim baletnim večerom. Opere so za gostovanje določene sledeče: Rigoletto, Pikova dama, Carmen, Prodana nevesta, Madame Butterfly, Aida, Bajazzo. Balet nastopi v Coppellij, Scherezadi, Tamari in Svatovu. Med tem časom odide sarajevski gledališki ansambel gostovat v Mostar in Banjaluko.

Nov prosvetni tednik v Zagrebu. — 19. t. m. izide v Zagrebu prva številka prosvetnega tednika »Nedelja« (Teden). List bo imel revijalno vsebino ter bo prinašal dela domačih in tujih pisateljev, politične, gospodarske in finančne pregledne, filmske in sportske rubrike, recenzije, polemične članki in študije o doma-

či umetnosti. Opremljen bo skromno, toda okusno. Urejala ga bosta gg. Drago Stagliar in Zvonko Tomić.

Hudožestveniko gostovanje v Sarajevu zaključeno. V četrtek zvečer so moškovski Hudožestveniki zaključili svoje gostovanje v Sarajevu. V cellem so gostovali šest večerov. Predzadnja predstava je bila Ilsenova »Gospa z morja«, zadnja pa Tagorejev »Kralj temnega hrama«. Sarajevčani so Hudožestvenike neprestano pozivali pred zastor in jih bogato obdajali s cvetjem. Umetniki so iz Sarajeva odšli v Dubrovnik, odkoder se podajo dalje v Split ter na Reko in v Trst.

Razstava slik v Osijeku. 12. t. m. je otvoril razstavo svojih del v Osijeku akademski slikar Jovan Mihaljevič. Razstava je kolektivna. Mihaljevič je študiral na budimpeštanski slikarski akademiji ter izpopolnjeval svoje študije v Nemčiji, Franciji in Italiji.

Jubilejna razstava beograjske »Lade«. Beograjsko društvo upodablajočih umetnikov »Lada« praznuje letos jubilej svojega obstoja in prireditelj zvezi s tem razstavo, ki se odprvi v Beogradu 4. maja. Češkoslovaška lirika v Beogradu. Moderni bolgarski pesnik Kiril Christov je prevel v bolgarsčino niz pesmi čeških in slovaških avtorjev ter jih izda v 80-tih pod naslovom »Antologija češkoslovaške lirike«.

Domače vesti

* Na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani in na vseh z njo združenih oddelkih se prične poduk po veliki noči šele v petek dne 25. t. m. ob 8. zjutraj.

* Likvidacija oddelka ministrstva trgovine. Minister za trgovino in industrijo je odredil, da se rok za likvidacijo oddelkov ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani, Zagrebu, Splitu in Sarajevu podaljša za nedoločen čas. Likvidacija bodo izvršili dotični oblastni veliki župani.

* Iz zagrebske železnice direktorje. — Ravnatelj zagrebskega direktorja državnih železnic Vladimir Babović je imenovan za ravnatelja rečnega prometa, na njegovo mesto pa pride Dimitrije Jovanović, doslej načelnik prometnega oddelka pri direktorju državnih železnic v Zagrebu.

* Novi nemški poslanik v Beogradu. Za novega nemškega poslanika na našem dvoru je imenovan dr. Olshausen.

* Francoska konzularna agencija na Sušaku. Francoska vlada je ustanovila na Sušaku konzularno agencijo. Vodstvo agencije prevzame dolgoletni uradnik na Reki g. Jean Brusseau.

* Nov občinski gerent. Namesto odstopivšega Martina Babazina je imenovan za občinskega gerenta v Srednji Bistrici Ivan Kreslin, posestnik v Srednji Bistrici.

* Umrlovišnje nadučitelja Vanhulka. Na lastno prošnjo je upokojen g. Mihael Vanhulka, nadučitelj v Hočah pri Mariboru. Služboval je dolga leta in vzgojil številne generacije, ki mu dolgujejo zahvalo in iskreno spoštovanje. Naj bodo vestnemu vzgojvalcu zadovoljna leta mira po življenjskem trudu!

* Smrtina kosa. Na velikonočno nedeljo je po dolgi bolezni v visoki starosti 80 let preminula v Ljubljani na Starem trgu št. 10 ga. Ljudmila Millitz, hči poslastice, vdova po že p. 1. danini leti umrlem prvem ljubljanskem tiskarju Rud. Millitz. Ime Millitz je tesno vezano z zgodovino našega tiskarstva, saj je bila Millitzeva tiskarna na Starem trgu prva tiskarna med Slovenci. Po prerani smrti svojega soprega je pokojnica večje in z vsim vnuem vodila tiskarno sama ter je z neumornim in vztrajnim delom vzlic nastopila konkurenco obdržala svoje podjetje na lepi višini. Pod imenom »Zvezna tiskarna« v lasti »Jadranske banke« obstoja ta nad 100 let stara tiskarna še danes. — V soboto dopoldne je umrl v Ljubljani g. Fran Rausch, major v polk, svak predsednika okrožnega sodišča doktorja Toplaka in lekarnarja Rikarda Sušnika. Bil je vedno zaveden Slovenec, blagega značaja in splošno priljubljen. Pokopali so ga včeraj popoldne. — V Ribnici je umrl g. Anton Arko, hotelir in posestnik, tast sod. svet. dr. Iv. Vuka in prof. dr. Peterlina. Pokojnik je bil znan po vsem Dolenjskem in je vzgojil svojo rodbino v strogo narodnem duhu. Pogreb se je vršil v nedeljo. — V Stari vasi pri Vidmu je na Veliki petek umrl g. Ivan Počivalšek, ugleden in priljubljen posestnik. Pokopali so ga v nedeljo popoldne. Na Vrtniki je v nedeljo zvečer umrl gospod Stanko Korenčan, sin posestnika in mesarja Korenčana. Bil je star šele 18 let. Pogreb bo danes ob 15.30. — Ohranimo jim blag spomin; vsem preostalim pa iskreno svoje sožalje.

* Naši v Argentini. Naš generalni konzul za južno Ameriko g. Ivo Grisono se je v zadnjem času mudil v Jugoslaviji ter je bil sprejet tudi od kralja. Kralj Aleksander mu je poveril nalogo, da izroči kraljeve slike z vladarjem lastnoročnim podpisom našim jugoslovanskim rojakom v Argentini gg. Pašku Baburici, Mihajlu Mihanoviću in novinarju Nikoli Crnogorčeviću, ki so si zlasti v dobi svetovne vojne pridobili velike zasluge v borbi za osvoboditev Jugoslovancev.

* FFm o prirodnih lepotah Jugoslavije. Ameriško novinarsko društvo Central European Press Syndicate poslalo v Jugoslavijo svojega člana I. de Strzeleckega, da oskrbi film, ki naj predstavlja najlepše naše kraje. Sedaj se muči Strzelecki v Splitu, odkoder se poda v Dubrovnik in Boko. Iz Dalmacije pride v Zagreb in potem baje tudi v Slovenijo.

* Koliko je bolne v naši državi? Po uradni statistiki imamo v naši državi 103 bolnice z 18.648 posteljami. Po pokrajinah so bolnice razdeljene tako-le: v Sloveniji jih je 22, v Srbiji 55, na Hrvaškem in v Slavoniji 32, v Bosni in Hercegovini 29, v Banatu 22, v Bački in Baranji 12, v Črni gori 7 in v Dalmaciji 5. Na vsakih 1000 prebivalcev bi morale priti 4 postelje. Da se ta nedostatek odpravi, bi se moralo ustanoviti še lepo število bolnic. Troški bi znašali 1173.000.000 Din.

* Iz otroškega sveta. Otrokom se v novejšem času v vseh državah posveča vedno večja pozornost. Kakor v inčamstvu, obratno tudi pri nas otroške organizacije. Otroci si dopisujejo in obdarujejo medsebojno. Ljudskošolski učenci pišejo svojim tovarišem v Sloveniji ali na Hrvaškem, ali pa celo v Ameriki. Tako se ustvarja prekoceansko prijateljstvo. Nedavno je prispelo iz Amerike 10.000 paketov z igračami in drugimi darovi za našo dečo, ki so svojim prekmorskim prijateljem poslali v zameno ribe in albume s fotografijami naših krajev. Podobni stiki se so razvili z mladino v Franciji, Češkoslovanski in Poljski. Letos gre do otroci, organizirani v podmladku Rdečega križa, vsaj za šest tednov na bivanje v svojem zraku v prosti naravi.

Podmladek šteje v naši državi 70.500 članov iz raznih šol — ljudskih, strokovnih in nižjih razredov srednjih šol. V Sloveniji je 17.856 članov. V dnevi 1. in 2. maja se sestanejo v Beogradu vsi oblastni odbori podmladka, da se dogovorijo o letovanju otrok na naši rivljari in v gorskih krajih. Troški se bodo pokrili tako, da bi se otroci, katerih starši so premožni, vzdrževali sami, a za siromašne otroke poskrbijo dotični odbori. Rdeči križ te ministrstvi za narodno zdravje in za socialno politiko. V naslednjih letih pojde večja skupina naših otrok na letovanje v Češkoslovansko, češkoslovanski otroci pa bodo pri nas preživeli svoje počitnice.

* Razstava planinskih slik v Beogradu. Dne 17. aprila se je vršila svečana otvoritev planinske razstave v II. beograjski moški gimnaziji v Poincarejevi ulici. Svečanost se je pričela s slovensko pesmijo »Na planinah«. Nato je prof. Žužovič, častni predsednik Srpskega Planinskega društva, imel lep govor o pomenu planinstva. Med prisotno publiko so bili predstavniki raznih ministrstev ter drugi odlični gostje kot prof. Cvijič itd. Nato je zapel zbor planincev — pevcev Ipavčev »Savsko« pesem ter je bila s tem svečanost zaključena. Slovensko planinsko društvo se je udeležilo razstave po svojem delegatu g. Badurju. Letotako je tudi Hrvatsko P. D. poslalo svojega delegata. Razstava planinskih slik je prva te vrste v Beogradu ter dela jako lep vtis. Slovenski amaterji — fotografirali so zastopani zelo čisto; razstavili so okoli 400 večinoma povečanih fotografij. Po kvaliteti te slike daleč prekašajo vse druge, kar je popolnoma razumljivo, ker so med njihovimi avtorji naši najboljši amaterji, kot prof. Janko Ravnik, Pavle Kukaner, dr. Stanko Tomlinsek, Janko Skerlep. Od slikarjev je izločil Valentin Hodnik par lepih oljnatih in akvarelnih planinskih slik. G. Rudolf Badurja je razstavil nekaj svojih kartografskih ter statističnih del. Zelja SPD je bila, da se razstavi tudi planinska oprema ter se je tudi parkrat obrnilo potom časopisja v prvi vrsti na slovenske proizvajalce planinskih potrebščin. Uspeh je bil zelo slab, kar je nerazumljivo. Razstava bo trajala do 27. t. m.

* Drobni iz Kranja. Pri nas so razpisane občinske volitve za soboto dne 21. junija. — Pred Narodnim domom se je začelo s preurejanjem novega parka. Načrt je napravil ljubljanski nadzornik mestnih nasadov g. Hejnc. Po načrtu so ded, bo park pravi kras našega mesta. Stavbeno delovanje tudi letos v Kranju vro napreduje. Deset stanovanjskih hiš bo letos gotovih, s čimer se bo stanovanjski mizeriji precej odpravilo. — Tudi tovarniške stavbe na Gašpetu dobro napredujejo, četudi zunanja stavbna dela ovira neugodno vreme. Z delnim obratom se prične v tovarnah začetkom meseca julija. — Industrijskega g. Vinko Majdič je prišel s pripravljenimi deli za zgradbo elektrarne na Savi, ki bo velikega narodno-gospodarskega pomena za Kranj in celo Gorenjsko.

* Predsednik »Orjuna« v Tovariševu ubit. V selu Tovariševu v Bački je bil prošli petek, kakor smo že poročali, ubit predsednik tamkajšnje »Orjuna«, Toša Radjočin, kakor se trdi od članov »Srnao«. Demokratiški poslanec dr. Dragotin Pečić je zahteval od ministra za notranje zadeve, da se izvele stroga preiskava in da se krivci ostro kaznujejo.

* Požar v Račah. V noči od petka na soboto, okoli pol 9. zvečer, je izbruhnil pri posestniku Ivanu Perku v Račah požar, ki se je valed močnega vetra hitro razširil in vpepil Perkova gospodarska poslopja in poslopje posestnika Kranjca. Bila je velika nevarnost, da zneli ogenj tudi vsa sosednja poslopja. Reševalnih del so se udeležili poleg domačega gasilskega društva tudi gasilci iz Podolce, Hotine in vasi in Hoč ter mariborsko gasilno društvo s turbinsko brizgalno. Plamen je že objel tudi s alamo krito hišo posestnika Jakoba Lovrenčiča, vendar pa so jo rešili gasilci pod poveljstvom načelnika Alojzija Faleša še pravočasno rešili. Škoda je zelo velika. Domači gasilci so vztrajali na pogorišču do treh zjutraj.

* Smrt v plamenu. Pri Mariji Snežni v Slovenskih goricah se je pripetila te dni grozna nesreča, ki je zahtevala tri človeške žrtve. Tamkajšnji kovač Šterk je čez dan žgal oglje, zvečer pa je poglašeno oglje spravil v kovačnico, kjer je tudi stanoval z družino. Ponoči je oglje začelo tleti, vsled česar se je vnela kovačnica. Kmalu je bilo celo poslopje v plamenu. Iz gorečega poslopja sta se rešila samo dva kovačeva otroka, kovač Šterk, njegova žena in najmlajši otrok pa so zgoreli pod gorečim tramovjem. Tragedija Šterkove rodbine vzbuja splošno sožalje.

* Požar pri Mariji Snežni. Prošli turek je kovač Šterk pri Mariji Snežni žgal oglje blizu svoje hiše. Okrog polnoči so se vžgala hiša, toda Šterkova družina se ni prebudila, ker je najbrž bila omamljena od strupenih plinov, ki so puhteli iz tlečih ogljencev. Hiša je zgorela do tal in z njo vred kovač Šterk, žena in en otrok, dočim sta dva otroka pravočasno usla. Smrti izpod razvalin so sosedje zjutraj izgrebli kosti nesrečnih žrtev in jih odnesli na domače pokopališče.

* Defraudacija. K naši pod tem naslovom v št. 17. t. m. objavljeni notici, ki smo jo posneli po beograjskih listih, nam sporoča Jadranska banka, ni bil in ni

uradnik Jadranske banke in torej tudi ni imel ničesar izročiti centrali v Beogradu. V toliko je bila torej notica nepravilna.

* Goljufija jugoslovanskega konzularnega uradnika. Kakor smo svojedobno poročali, je uradnik našega konzulata v Pragi, neki Lukšević s falsificiranjem čeka oškodoval jugoslovanski konzulat v Pragi za 130.000 češkoslovanskih kron, dve privatni osebi pa za 18.000 dinarjev. Te dni se je proti Lukševiću vršila sodna obravnava. Bil je obsojen na 18 mesecev težke ječe.

UNDERWOOD FRANC BAR
PISALNI STROJI
LJUBLJANA, CANKAR, NAB. 5. Tel. 407

Iz Ljubljane

u— Pavel Skale t. Na velikonočni ponedeljek, 21. aprila 1924 zjutraj je preminul v 69 letu svoje starosti g. Pavel Skale, ravnatelj mestne klavnice v p. Po končani študiji je nastopil najpoprejšo službo okrajnega živinozdravnika v Črnomlju, od tod se je že leta 1882 preselil v Ljubljano, bil sprejet isto leto v magistratno službo ter je v tej vztrajal kot mestni živinozdravnik in ravnatelj klavnice do leta 1923. — Pokojnik je bil iskren, odkrit značaj, tip starega, naprednega Ljubljančana. On šteje med najstarejše člane Sokola, ki ga ima že 50 let vpisanega v svojem članskem seznamu. Od leta 1886 dalje, dokler ga ni podrla bolezen, je deloval pri Sokolu kot blagajnik. Ostal je zvest do konca napredni zastavi, pod katero so se ob njegovem prihodu v Ljubljano zbirali vsi narodno zavedni Ljubljančani. Težko prizadeti rodbini naše sožalje, blagoga pokojnika pa ohranimo v hvaležnem spominu.

u— Pot za mlekarice. Prejeli smo: Mestni magistrat ljubljanski dovoljuje do preklica mlekaricam, vozečim iz St. Vida, vožnjo z ročnimi vozički po hodniku od pivovarne »Unions« pa do železniškega prelaza in sicer na strani pivovarniških poslopij. Hodnik ob vseh sejem je prihranjen izključno samo pešcem. Dovoljenje se nanaša samo na običajne ročne vozičke, v katerih se prevažajo mleko, z vsemi drugimi se mora voziti po cesti.

u— Presenečenje. Stanko Bitenc, star policijski znanec, je prišel pred nekaj dnevi iz sodnih zaporov. Komaj pa se je zopet prosto gibal, se je zopet zbudila tatinska žilica. Ukradel je doma lepe nove hlače in telovnik, kar je neki znanec spravil pri njegovih stariših. Z ukradeni robo si je hotel priskrbeti denar, da čim lažje preživi praznike. Na Marijinem trgu je ponujal hlače in telovnik v nakup sladolekarju za 200 Din. Do kupčije pa ni prišlo, ker jo je razdrl stražnik. Podjetni Stanko pa bo preživljal praznike in jedel pihurke v luknji.

u— Vlom v delavnico. V noči na petek so udri neznan vlomilec v delavnico kleparja Pečnika v Strelški ulici. Porabili so iz pisalne mize vso gotovino v znesku 5000 kron, ki je bila pripravljena na za tedensko izplačilo nastavljenec. Kdo bi bili storilci se doslej še ni moglo dognati.

u— Policijske prijave. Od nedelje na ponedeljek so bili policiji prijavljeni sledeči slučaj: 2 tatvini, 1 prekrščenje policijske ure, 2 prestopka beračenja, 1 napad, 1 javno nasilstvo straže in ena težka telesna poškodba.

u— Gozdni požar. V nedeljo, okrog četrta na tri popoldne je nastal v šišenskem gozdu velik požar. Ogenj je objel sopočetka nizko grmičevje in prešel kmalu tudi na drevesa, po večini smereke. Škoda je znatna. Na mesto požara sta prispela takoj mestna in šišenska požarna bramba, zadušena pa je bil ogenj šele pozno popoldne.

u— Tatvina pisalnega stroja. V noči na 18. t. m. je neznan vlomilec udri v pisarno inženirja Rudolfa Vilmana in odnesel pisalni stroj znamke »Ideal«, vreden 5000 Din.

»META«
SLADNA RŽENA
KAVA.
»ADRIA«
TVORNIKA ŽITNE KAVE,
VELEPRAŽARNA ZNATE KAVE,
GLINCE PRI LJUBLJANI.

Iz Maribora

u— Letna redna skupščina Orjuna Studenci bo v soboto 26. aprila ob 20. v mali dvorani Narodnega doma.

u— Protituberkulozna liga v Mariboru. Na zadnji seji mariborske protituberkulozne lige je predsednik docent dr. Matko poročal, da je za stalnega ambulatorijskega zdravnika imenovan okrajni zdravnik dr. Jurečko, za oskrbovalno sestro v ambulatoriju pa gđ. Ida Ungerjeva. Odbor je odobril nakup mikroskopa, katerega je sedaj dajala ambulatoriju na razpolago gospa dr. Turšičeva. Končno je učitelj Cujnik poročal o razvoju in sedanjemu stanju podružnice protituberkulozne lige pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah. Poročilo se je z odobravanjem vzelo na znanje.

u— Nesreče pri streljanju. Letošnje Veliko noč so v mariborski okolici zopet prav marljivo streljali, tako da se je že od sobote naprej slišalo v mesto neprestano pokanje možnarjev. Žrtve seveda niso izostale. V mariborsko bolnico so pripeljali 17 letnega Rudolfa Molja, čiča iz Poljčan, ki je dobil pri strelja-

nju precejšnje poškodbe po obrazu in nogah. Streljali pa so tudi čisto v bližini mesta, tako da je v nedeljo zvečer priletel na streho bogoslovja tri kilograme težek del možnarja, ki se je pri izstreljavanju odtrgal. Nekaj oseb pa je policija aretirala, ker so streljali s škaflijami, napolnjenimi s karbidom.

u— Pretepi v Mariboru in okolici. — Vlomilec in tatovi so v mestu čez praznike počivali. Tem živahnosti so bili pretepači v okolici. Iz Limbuša so pripeljali v bolnico pri fantovskem pretepu težko ranjenega 36 letnega Franca Čeha in 30 letnega Franca Zemljiča. — Eden teh pa je še v bolnici tako razsajal, da so morali poklicati stražnika, ki ga je vsega obvezanega vtaknil v luknjo. Velik pretep so imeli tudi v Račah. Orožniki so morali tam aretirati deset mladih fantov, samih smrkolinov, in jih pripeljali v mariborske sodnijske zapore. V Mariboru samem pa sta neki delavci in šolski sluga napadla v Dankovi ulici 8. postajenačelnika koroškega kolodvora g. Mohorka in njegova dva spremljevalca. Tudi ta dva sta poromala v policijske zapore.

u— Štiri Mariborčanke za prisilno delavnico. Ta teden so dozorele pri mariborskem okr. sodišču kar štiri kandidatice za prisilno delavnico, ki so nedavno otvorili pri ženski kaznilnici v Begunjah. Na svečo pomladno delo pridejo same odlične cvetke vlačugarstva. Najmlajša je 21 letna Alojzija Krivec iz Zerkove pri Mariboru. Pobrali so jo ponoči na ulici, kjer je stražnik rekla da čaka na svojega moža, ki ga še nikdar ni imela. Ponovno je že bila kaznovana radi tatvine, vlačuganja in napačnega javljenja imena. Seveda tudi pri zadnji aretaciji ni povedala pravega imena. — Isti dan so prišli na ulici ob mejno Slovenko, 30 letno Julijano Kebrič iz Selnice ob Muri, ki bo tudi šla dihat zdravi gorenjski zrak, ker je kazni ne morejo odvaditi tatvin in vlačuganja. — 38 letno Elizabeto Jager pa bodo premetili v Begunje, ker je bila v enem letu že 5 krat kaznovana radi tatvin in vlačuganja, radi česar jo je tudi njen mož, ki ima lepo službo v Gradcu, pognal. — Krono te štiriperece delateljce pa bo nosila Matilda Mandl, 35 letna ljubica, ki je bila že 27 krat kaznovana. Pograbilo so jo ponoči, ko je kljub prepovedi prišla v Maribor in prenočevala z nekim hlapcem. Odslej nameravajo proti vlačugam pri sodišču zelo rigorozno postopati in sicer tako, da ne bodo državi samo v breme. Pred kratkim so namreč obsodili neko nad 50 krat kaznovano prostitutko Gunzej radi prepovedanega povratka v mesto na tri mesece zapora, s čemer je naraslo državi nad 1000 Din stroškov. Odslej bodo toraj vlačuge svojo kazen odsluževali v Begunjah z delom.

Iz Celja

u— Sedma carinska konferenca v Celju se je vršila dne 16. t. m. v prostorih javne skladiščne in prevozne družbe, žal zopet ob zelo pihi udeležbi. Uspehov, ki jih je g. Dimitrijevič v razpisu C. št. 61.446 od 25. oktobra 1923, objubil, ni bilo do sedaj opaziti. Vsa vprašanja ki so bila na prvih carinskih konferencah stavišana, ostalo so še do danes nerešena. Vsled tega je razumljivo, da se je zanimanje celjskih gospodarskih krogov napram taki instituciji, zelo ohladilo. Na tej konferenci je začel upravnik carinarnice g. Kladič s predavanjem o osnovnih pojmi kemije, v kolikor to zahteva carinska služba. Značilno je, da naš komentar carinske službe ne vsebuje raznih postopkov pri zadržanju raznih kemijskih stvari, kakor ima to stari avstrijski carinski komentar. Pričuje se o novi carinski tarifi, ki je že pripravljena za narodno skupščino, da bo odgovarjala ureditvi moderne carinske službe.

u— Društvo hišnih posestnikov za Celje in okolico sklicuje občni zbor na 26. t. m. ob 20. uri v gostilniške prostore celjskega Narodnega doma z običajnim dnevnim redom.

u— Angleški športniki na poti skozi Ljubljano. Danes zvečer ob 10. potujejo skozi Ljubljano z ekspresom angleški športniki iz Oxforda, ki so igrali v Beogradu in Zagrebu. Predstavniki ljubljanskih športnih organizacij bodo pozdravili na kolodvoru angleške tovariše. Pridruži se jim gotovo še več drugega občinstva, zlasti člani in članice »Društva za proučevanje angleškega jezika«.

u— Nočno lekarniško službo ima ta teden lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

u— Gostilna »Zur Sonne« v Celju. Na Ljubljanski cesti v Celju izvršuje v pritičenem popoldnu neprimernem poslopju, gostilniško obrt gđ. Skobernetova, ki se baje preseli v kratkem v inozemstvo. Obč. svet celjski je s skrajno konsekvenco odklanjal izjavo za lokalno potrebo pri vseh onih prošnjah, kojih lokali niso odgovarjali modernim higijeničnim predpisom. Dočim se je več starih gostiln na podlagi tega principa že opustilo, izvršuje imenovana gospodična obrt nemoteno naprej, dasi zato sploh nima koncesije. Javnost bi rada vedela, po kakšni posebni milosti in protekciji se sme to goditi.

**Zbirajte in darujte,
da zgradimo
Sokolski dom
na Taboru!**

Iz Primorja

* Radek jubilej. Danes poteče 60 let, odkar je bila ustanovljena Slovenska šahovska zveza v Ilirski Bistrici. To zasluzno narodno društvo je po starosti tretja slovenska šahovska splošna šahovska zveza v Ljubljani in Mariboru sta starejši. V Julijaki Krajini pa je bistriška šahovska zveza. Zanimivo je, da je bil prvi predsednik šahovske zveze sedanega predsednika g. Aleksandra Ličana.

* Narodna ravnoopravnost v Julijaki Krajini. Kako si Italijani predstavljajo narodno ravnoopravnost, nam pričajo kriče razmere, ki vladajo v sodnem okraju Ilirska Bistrica. Po več kot trimesečnem čakanju so končno bili imenovani sodniki za tamkajšnje sodišče. Prišli so trije: kot predstojnik neki Angelini, ostala dva pa se imenujeta Dordi in Gogi. Na bešen od njih ne zna niti besedice slovenski. Vsi dosedajni spisi so sestavljeni v slovenskem jeziku in od okroglo 40 tisoč prebivalcev tega sodnega okraja jih je le prav malo, ki vsaj nekoliko razumejo italijanščino, vsi ostali pa nič. Kako se naj vrši sodno poslovanje? To se v nebo kriče razmere.

Šah

Turnir v New-Yorku

Zmagovalec dr. Emanuel Lasker.

V četrtek se je na new-yorškem moštrem šahovskem turnirju, kakor smo že poročali, igralo zadnje kolo (XXII), ki je prineslo še celo vrsto sijajnih iger. Dr. Lasker je porzil vsi 44 potezah Marshalla, Maroczy po 83. potezah Yatesa, Reti po 43. potezah Janowskega, Capablanca 14 in pol, Aljechin 12, Marshall 11, Partija Aljechin-Tartakower je končala remis. S tem je bil turnir zaključen in so dosegli: Dr. Emanuel Lasker 16, Capablanca 14 in pol, Aljechin 12, Marshall 11, Reti 10 in pol, Maroczy 10, Bogoljubov 9 in pol, Tartakower 8, Yates 7, Edvard Lasker 6 in pol, Janowski 5 točk.

Rezultat svetovnega šahovskega turnirja, najznamenitejšega po svetovni vojni, v splošnem odgovarja pričakovanju. Svetovni mojster dr. Lasker, Capablanca in Aljechin, ki so z ozirom na svoje izredne sposobnosti, favoriti šahovskega sveta, so pustili ostale udeležence daleč za seboj in si priborili prva tri mesta. Dr. Emanuel Lasker, zmagovalec na turnirju, se je rodil 24. decembra 1863. v Berlinu. Priboril si je v številnih mednarodnih velikih turnirjih prva darila, leta 1894. pa s porazom tedanjega svetovnega mojstra Viljema Steinitza ponosni naslov svetovnega šahovskega prvaka. Ta naslov je zmagovito branil celih 27 let in ga moral šele leta 1921. odstopiti po težki tekmi mlademu Kubancu Capablanci. Vprašanje svetovnega mojstva vled s-tanje zopetne zmago dr. Laskerja, seveda ni tangirano, ker je zelo dvomljivo, da bi se dr. Lasker spustil v novo tekmo s svetovnim mojstrom Capablanci. Vsekakor pa je treba konstatirati, da je ostal dr. Lasker še vedno najboljši turnirski igralec na svetu.

Yose Raul Capablanca, rojen 19. novembra 1888. v Havani na otoku Kubi, sedanji imetelj naslova svetovni šahovski prvak, se je moral na new-yorškem turnirju zadovoljiti z drugim darilom. On je bil tudi edini, ki je v pravkar končanem turnirju porazil dr. Laskerja. Karakteristika njegovega igranja je jasnost v pozicijah, dočim se drizim in kompliciranim manevrom vedno izogiba. Vse faze partije obvlada z enako virtuoznostjo in dovršeno tehniko.

Tretje darilo si je priboril slavni ruski šahist Aleksander A. Aljechin, rojen 19. oktobra 1892. v Moskvi. Aljechin je nedvomno najdrznejši šahist. Celotno doždevno najbolj enostavnih pozicij zna ustvariti njegova izredno bujna fantazija vedno nove možnosti in neprilike kombinacije. Aljechin je Capablancov najnevarnejši tekmeč za svetovno prvenstvo, kar priznava tudi dr. Lasker sam. V new-yorškem turnirju je izgubil samo igro proti dr. Laskerju in vsled malenkostne pomoče tudi partijo z Retijem.

Iznenadil se je svojimi uspehi tudi Amerikanez Frank Marshall, ki si je priboril četrto darilo. Marshall, rojen 21. oktobra 1877. v Brooklynu, je bil že od nekdaj jako opasen nasprotnik na turnirjih. Leta 1904. si je pridobil prvo darilo na turnirju v Cambridgu, leta 1906. pa v Nürnbergu.

Peto in zadnjo darilo si je pridobil 30 letni dunajski šahist Rihard Reti, ki se je posebno izkazal v prvi polovici turnirja in je kot edini porazil svetovnega prvaka Capablancu. V drugi polovici je imel očitno smolo in je izgubil celo partijo z mnogo slabšimi šahisti.

Kakor se poroča, namerava ruski prvak Aljechin, ki je znatno kot najmočnejši igralec slepih šahovskih partij, igrati te dni naenkrat 80 »slepih igr« in postaviti s tem svetovni rekord v slepi igri, ki ima dosedaj dunajčan Reti.

Iz življenja in sveta

Zverinska mati

Pred praškim senatom stojita 41 letna baronka Dora Astenberg, žena bivšega majorja in Emilija Kramerjeva, 21 letna vzgojiteljica. Obe toži državno pravdnstvo, da sta povzročili z opečeno, težko telesno poškodbo smrt 13 letnega Güntherja Astenberga.

Dora in Franc baren Astenberg sta stanovala s 14 letnim Janom, 13 letnim Güntherjem in 9 letno Marijo, pri katerih sta imela za vzgojiteljico Emilijo Kramerjevo »Na Pernikafce« pri Pragi. Deček sta obiskovala nemško gimnazijo na Smichovu. Od božiča 1922 je opazoval razrednik, da Günther, prvošolec, boleha in hira, dočim je bil prej močan in debel, da izostaja iz šole ter da ga od januarja sploh ni več k pouku. Nihče ni podal zdravniškega priporočila, ampak je opravičilo staršev. 13. decembra 1923. je prejel zobozdravnik dr. Robitschek pismo Güntherjevega očeta, naj takoj pride, češ da je deček v nezvesti. Dr. Robitschek je našel otroka že mrtvega, ležečega na slavnici na tleh: Imel je rano na čelu in vzgojiteljica je rekla, da je deček padel na šivalni stroj. Poklicali so nato te dr. Funkeja, da bi napravil izpričevalo o smrti in o zdravljenju, ta pa se je branil, ker ga ni zdravil. Poklicani uradni zdravnik dr. Pešek pa je o vadil zadevo policiji. Komisija je ugotovila, da kosti izhlirano truplo, mnogo svežih in starih ran ter je dala mrtvega prepeljati v zavod za sodno zdravstvo. Tu so ugotovili, da je deček umrl zaradi muk, ki jih je trpel od matere in vzgojiteljice. Na truplu je bilo polno ran in krivavic. Nastopila je bila še tuberkuloza, a nihče ni bil poklical zdravnika.

Priše izjavljajo, da je mati fanta vsak dan pretepala s pasjim bičem in s palico, ki se je čisto na njem prelomila; večkrat ga je prišla za glavo in tolkla z njo ob zid, da se mu je udila kri iz nosa. Ker je trpel deček od avgusta 1923 na črevesnem katarju, ga je privezovala mati na nočno posodo k postelji, in sicer tako, da mu je ovila dvakrat okrog telesa močno vrv ter jo pritrdila k posteljni nogi; tako je moral sedeti na posodi ter ni cele noči spal. Tudi sicer je moral deček spati na golih deskah, brez blazine, pokrit le s pregrinjalom.

Služkinje izpričujejo, da sta mati in vzgojiteljica suvali dečka, da se je čisto zgrudil po tleh, ter ga pretepali s palico in bikovko, da je tolkla mati z dečkovo glavo od zid; dalje, da ga je tudi vzgojiteljica privezovala čez noč na nočno posodo, kjer je ostal do jutra, zjutraj pa sta ga z materjo postavljali v mizno vodo, in sicer že tudi proti koncu njegovega življenja, ko ga je tresla mizica in se mu je bledlo. Tudi oče, ki je bil čisto pijan, je po izpovedbah prišle čisto pretepala otroka. Že v oktobru 1923. je nekdo ovadil anonimno policiji, kako ravna starši z dečkom, detektivu so starši rekli, da ga zdravi dr. Funke, kar pa ni bilo res.

Dora Astenbergova je psihijater pri znala, da je svoje otroke, zlasti pa Güntherja, pretepala, češ da jo je to spolno dražilo. Psihijatri so sicer ugotovili neko neuporabno psihopatijo in spolno nenormalnost v sadistični smeri pri materi, toda poudarili so, da je za svoj čin popolnoma odgovorna.

Vsi obtoženci talijo svojo krivdo, tudi oče, dasi je vzgojiteljica izpovedala, da je prišla nekoč v sobo, kjer je deček ležal na tleh in mu je krvavelo oko, ker ga je oče neusmiljeno tolkel, kamor je prišlo.

Služabništvo in Güntherjevi profesorji izjavljajo, da je bil deček tih in priden. Dr. Tiegler, policijski svetnik, pravi, da je bil oče ob mrliču razburjen, mati pa apatična: že 23 let je pri policiji, a kaj takega še ni videl.

Astenbergova vse taji in, ko jo predsednik vpraša, odkod izvirajo rane na

dečkovem truplu, — saj ima 30 težkih ran — pravi, da je bil deček neroden in jo čisto padel. Dečka je bila sama kost in koža. »Vsi, tudi profesorji v šoli, so opazili, kako rapidno otrok hira — in vi niste opazili ničesar?« — vpraša sodnik. Obtoženka molči. Tudi obtoženi baron Astenberg, ki odgovarja nemški, se čuti nedolžnega, češ da ni vedel, kako ravna žena in vzgojiteljica z dečkom; hiranje otroka ni smatral za resno bolezen, zato ni poklical zdravnika. Sicer pa ni bil nikoli dolgo v Pragi, ker je gospodaril na posestvu svoje tače.

Zdravniški izvedenci so izjavili, da je dečka umorila lakota, mrav in pretepanje.

Slednjič je podal psihijater dr. Slechta obširno poročilo o duševnem stanju Astenbergove, ki izvira iz hudo degenerirane rodbine. Ded je bil paralizirani, oče hipohonder, očetov brat je imel manijo, kupovati velike množice oblike. Vsi so bili tuberkulozni. Mati Astenbergova je v sanatoriju zaradi melanholične depresije. Obtoženka ni bila prav vzgojena. Njena vzgoja je bila samostanska. Spolni nagon je bil pri njej čezmerno razvit in je prevelav vso njeno bitost. Pojavil se je pri njej že z enajstim letom, ko se je poljubljala in ščipala z domačim učiteljem, pozneje pa s služkinjami. Slednjič je uživala razkošje pri tem, da je telesno mučila druge, ali pa sama trpela telesne kazni. Pretepala je služabništvo in živili: svojo psa je mučila tako, da je od tega poginil. V samostanu je sklenila prijateljstvo z dvema redovnicama in kakor je sama pravila, so se čisto poljubovale. Tudi z ondotnim duhovnikom sta bila prijatelja in uživala je radost, če jo je prav trdo zagrabil, da jo je bolelo. Slast je uživala tudi, če je mogla mučiti konje, pse ali trgati metuljem in muham noge.

23 let stara se je zaljubila v pravniška Paclo, ker je bil močan, robusten človek, kajti nežnost je sovražila. Prižnala je, da sta se čisto pretepala in ščipala. Samo brutalni moški so ji imponirali, rada je imela sportnike, lovce, jezdece in častnike, ni pa marala glasbenikov in pevcev.

V 25. letu se je omožila z Astenbergom. Ker se je nato razpravljalo o zaslednem življenju obtožencev in bi moglo škodovati javni morali, je predsednik odredil tajno razpravo. To tajno razpravo je govoril državni pravdnik dr. Koblich: Ta proces je vzbudil v javnosti, zlasti pa v zdravniških in psiholoških krogih veliko razburjenje in zanimanje. V hiši s 13 sobami, kjer so imeli 5 služkinj, niso mogli dati teko bolnemu otroku postrežbe in zdravljenja: pa ne samo, mučila, suvala ga je lastna mati. Poudarila, da opravičeno zahteva vsa javnost, da naj bodo krivci kaznovani. Tudi major Astenberg mora biti kaznovan, saj je tudi on udaril otroka, sicer pa je kot oče odgovoren in, če ni njegova žena, o kateri je vedel, da je dedično obtežena, poklicala zdravnika, bi bil moral on to storiti.

Pred nabito dvorano je izrekel senatni predsednik obsodo. Obsojeni so: Dora Astenbergova na 2 in pol leta težke ječe s četrletnim postom, vzgojiteljica Kramerjeva na 18 mesecev težke ječe s četrletnim postom in major Astenberg na 4 mesece navadne ječe s pogojnim odlogom 2 let.

Mesta na Spitzbergih

Polarni otoki Spitzbergi, katere namo- rava letos na svečan način anektirati Norveška, niso morda neobjudena zemlja. Z ozirom na veliko rudno bogastvo teh otokov, se je tam v zadnjem času naselilo mnogo ljudi. Najštevilnejša je rudarska kolonija ob obali v ledenem fjordu, kjer se že dviga pravcato »mesto«, ki se zove Longyear City, po bivšem posestniku tamošnjega rudokopa Amerikancu Longyearu. Danes je to po-

polnoma norveško mesto, ki ima malo cerkvice, bolnico in nekaj hiš. Nedavno pa so Spitzbergi dobili še drugo mesto in sicer ob vhodu v ledeni fjord, kjer so Nizozemci zgradili velike rudokope za pridobivanje premoga. Meseca marca je dobila naselbina ime Barentovo mesto, po slavnem nizozemskem mornarju Barentu. Preteklo leto je bilo v Barentovem mestu zaposlenih okoli 200 ljudi, a jeseni bo tam zaposlenih že okoli 600 duš. V Longyear City je bilo po zimi zaposlenih okoli 400 delavcev in uradnikov ter 60 žen in otrok. Ker se na otokih rudarstvo lepo razvija, bo tudi promet s temi kraji kmalu pričel brezhibno funkcionirati. Čim bo zapadna obala Spitzbergov brez ledu, kar se dogodi navadno meseca maja, se bo izvažal premog v posebnih tovornih ladjah, ki so last tamošnjih rudarskih podjetij v Norveško.

Ženski detektiv v Budimpešti. Madžarski minister za notranje zadeve je imenoval prvega oficijelnega ženskega

Univ. prof. dr. Fr. Veber:

Immanuel Kant

K današnji dvestoletnici njegovega rojstva

Ker preteče 22. t. m. dvesto let od Kantovega rojstva, se rade volje odzivam vabilu cenj. uredništva, da podam kratko skico njegove filozofije. Orisati hočem le načelno stran Kantovega filozofskega mišljenja in hotenja ter ji na kratko odkazati njeno mesto v zgodovini človeške misli.

Za Kanta je bil nedvomno najznačilnejši trenutek, ko se je seznanil z idejami angleškega filozofa — skeptika D. Humeja, ki je znan po svojem pojmovanju človeškega spoznavanja. Razlikovali nam je dve vrsti spoznavanja, matematično ali »demonstrativno« in pa zgolj empirično, izkušensko, ter nedemonstrativno spoznavanje. Od obojega, matematičnega kakor izkusnega spoznavanja pa moramo izločiti one znane kategorije, kakor »reči« in »lastnosti«, »enujnost« in »slučajnost«, »vzrok« in »učinek« itd., kategorije, ki jih tradicija takisto šteje med lojalne in neobhodne konstitutive elemente zdaj demonstativnega zdaj izkusnega spoznavanja, ki pa so v istini le produkt golih asocijacijskih psiholoških zakonov in jim vsled tega sploh ne gre digniteta spoznavanja. Primer »reči« in »vzročnosti« naj pokaže, kako izkuša Hume to svojo tezo utrditi. Že od mladih nog doživljamo sočasno predstave vsakojakih pojavov, n. pr. predstavo trdote, izvestne prostorne oblike, barve itd. in to tako konstantno, da se nam polagoma zazdi, kot bi imeli pred seboj neke »reči« kot

detektiva v Madžarski. Gospodična Klavdija Maldan je bila namreč imenovana za policijskega uradnika v 11. činovnem razredu ter bila pridružena detektivskemu oddelku v Budimpešti. Razen tega je minister z istim ukazom imenoval 15 uglednih budimpeštanskih dam, ki so si pridobile mnogo zaslug v področju dobrotvornega dela, za prave detektive, a brez plače in izven činovnega razreda.

Vzemite v vednost

da izgotavlja po meri in po najnov-
vejši modi vsa oblačila
konfekcijska industrija

Drago Schwab, Ljubljana

× Penzija za slepce. Anglija, ki je že uvedla državne penzije za oslepele v vojni, pripravila sedaj zakon, ki bo zagotovil penzijo sploh vsem slepim angleškim državljanom, ki so stari nad trideset let. Vsak slepec pa se bo moral izkazati, da je koristen član človeške družbe, t. j., da izvršuje to ali ono obrt ali delo, ki ga stavlja glede pridobitnosti v isto vrsto z drugimi ljudmi.

trajne in neobhodne »nosilce« onih pojavov. Vse to pa je, kakor rečeno, samo produkt naše »navade«, izvirajoč le okoliščine, da doživljamo v izvestnem položaju več ali manj konstantno in sočasno vsakojake predstave.

Torej tudi naš pojem »reči« in pristojnih »lastnosti« nima nikake objektivne veljavnosti, sloneč samo na orisanem asocijacijskem procesu v naši lastni notranjosti. Pri drugi priliki vidimo zopet že od mladih nog, kako slede izvestna dogajanja konstantno drugim dogajanjem, kar ima za svojo posledico zopet le našo »navado«, da pričakujemo po nastopu prvega dogajanja vedno še nastop vzporednega drugega dogajanja, pri čemer izvira zopet samo iz te subjektivne naše navade naš poznejši pojem »vzroka« in »učinka« in vzporedne vzročne »nujnosti«. Torej pa tudi naše pojmu vzročnosti ter vzročne nujnosti ne gre nikake objektivna veljavnost, ker sta tudi ta pojma gola produkta istega asocijacijskega procesa v naši lastni notranjosti, izvirajoča zopet samo iz okoliščine, da doživljamo v izvestnem položaju zdaj več ali manj konstantno vsakojake sukcesivne predstave.

Na podoben način je Hume razbilil v gole psihološke asocijacijske procese tudi vse ostale take kategorije, ki so še danes več ali manj obligatorične premise induktivnega raziskovanja. In Humejevo trajno mesto v zgodovini človeške misli je prav to, da je zavedno izkušal izklesati ostro mejo med empiričnim in empiričnim spoznavanjem ter od slednjega obenem izločiti vse subjektivne, zgolj psihološke primise. Prav v tem pa tiči njegov historičen pomen tudi za Kantovo filozofijo na njenem višku, do katere bi brez Humeja bržkone sploh ne prišlo. Prav v Kantu sta se takorekoč stisnile obe plati Humejevega mišljenja v neko višjo celoto, kolikor je glavna in temeljna stran vse Kantove filozofije poizkus, legitimirati sploh vse, matematično kakor tudi naravoslovno spoznavanje, obenem pa ostati na stališču istega skepticizma napram vsem tradicijskim pojmovanjem vseh onih kategorij, ki so nam že za idejo spoznavanja neobhodno potrebne. Kant je v isti osebi stari dogmatik in moderni skeptik in to v okviru celokupnega, ne samo »matematičnega« ali pa »empiričnega« spoznavanja, dogmatik toliko, kolikor skuša utemeljiti objektivno veljavnost celokupnega spoznavanja, skeptik pa toliko, kolikor spo-

minja ta njegova utemeljitev v bistveno ozirih zopet na Humejevo stališče napram izkusnemu spoznavanju. Kant je po vzorcu še prastarih mislecev pred vsem mnenja, da smemo digniteto »spoznavanja«, pripisovati sploh samo »splošno veljavnemu« spoznavanju, kakor ga nahajamo osobito v matematiki, ter da v tem pogledu sploh ni razlike med izkusnim in neizkusnim spoznavanjem. Kako pa naj pridemo do takega, splošno veljavnega spoznavanja, ko pa nam gola izkušnja nudi samo posamezne nestalne in trenutke do trenutka menjajoče se činitele? Kako naj premostimo ta razkol med golo izkušnjo, ki ji ne gre vrednost spoznavanja, in pa med splošno veljavnim spoznavanjem, ko pa temelji na drugi strani vsako spoznavanje vsaj končno vendar na vzporednih izkušnjah? To je glavni izhodni problem one Kantove filozofije, ki mu je donesla toliko slave, in Kant ga izkuša rešiti najprej na onem polju, kjer ne more dvomiti o obstoju splošno veljavnega spoznavanja, na polju matematike, ki mu pri tem po danes še davno prenanagan vzorcu še razpada v — aritmetiko in geometrijo.

V stiku z aritmetičnim in geometričnim spoznavanjem pa se obrne Kant najprej k problemu časa in prostora, ker mu aritmetično spoznavanje sloni na našem pojmu časa, geometrično pa na našem pojmu prostora; bistvo aritmetičnega spoznavanja, kakor se javlja n. pr. pri seštevanju, vidi namreč končno le v sukcesivnem prehajanju od pojava do pojava. Prav na tako pojmovani matematiki pa nahaja Kant težavo, ki ga vede v prvi črti končno do njegove filozofije. Omenjeno splošno veljavno spoznavanje mu razpade v dve vrsti, v analitično in sintetično splošno veljavne sodbe, pri čemer s prvimi v »epovedku« samo ponavljamo, kar je zapodeno že v »osebku«, dočim nahajamo pri sintetičnih sodbah v »epovedku« činitele, ki nikakor niso zapodeni že v pristojnem »osebku«. Sodbo prve vrste so n. pr. »zlata gora je zlata«, »trd kamen je trd«, torej vse tautološke sodbe, ki v tem stiku ne pridejo v poštev, ker spoznavanja ne razkrijajo, temveč kvečjemu vse že znano razklenjujejo in pojasnjujejo. Vse ostale sodbe pa so sintetične značaja in spadajo sem tudi vse gole izkusne sodbe, kakor kamen je padel na tla, soba je topla itd. Vendar pa izkusne sodbe pri vsem svojem sintetičnem značaju, kakor že rečeno, niso nikaka stroga spoznavanja, niso splošno veljavne sodbe. Prav matematika pa je po Kantu ono polje, kjer nahajamo tako rekoč same splošno veljavne in obenem sintetične sodbe. Tako je n. pr. sodba 7 in 5 je 12 ali sodba: premica med dvema točkama je najkrajša črta med tema točkama — prvi splošno veljavna, drugi pa sintetična, ker to, kar pomenja povedek (»12«, najkrajša črta«), še nikakor ni zapodeno v tem, kar pomenja osebek (»7 in 5«, »premica med dvema točkama«); samo take sintetične splošno veljavne sodbe pa so prava spoznavanja v strogem pomenu besede. Toda prav na tej točki nahaja Kant omenjeno načelno »težavo« cele matematike. Vse take in podobne sodbe bazirajo, kakor rečeno, na naši predstavi časa in prostora. Kako pa naj pridemo do takih splošno veljavnih in sintetičnih matematičnih sodb, ko pa nam gola časovna in prostorna izkušnja zopet nudi samo posamezne in vselej nestalne časovne in prostorne podatke, ko pa že vse izkusne sodbe, tikaže se časovnih in krajevnih določil, niso nikaka spoznavanja. Ker pa ne moremo dvomiti o obstoju omenjenih in podobnih splošno veljavnih sintetičnih sodb, mora paš pasti tradicijsko pojmovanje časa in prostora: Te sodbe so sintetične in vendar splošno veljavne, ker sploh ne izvirajo iz naših časovnih in krajevnih izkušenj, temveč le iz naše in »a priori« v nas vlozene ideje časa in prostora, ki nas takisto »a priori« k takim sodbam sili in obenem omogoča ter utemeljuje njih splošno veljavnost.

(Dalje jutri.)

Dr. Ljudevit Pivko:

Šifrirana pisma

(D. R. U. P.)

2 »Kapitane, vi bi bili lahko Italiji nevarni človek.«

Sveda. — O Babecu ne ve noben Italijan, razen maj. Finzija. da smo ga poslali, kdaj smo ga poslali in kako. Dotični večer pred odhodom je bil z menoj pri komandi 13. divizije Case Tratte in je pravil podporočniku Angeliniju, da bo nabrisal Avstrijake on in njegov kapitan. — Marchetti je molčal in mislil.

»Koga ste še poslali preko fronte?«
»Dne 7. junija smo spremili dva podoficirja v Fondo Val Brenta, ki sta mahnila z eksplozivnimi palicami in plinovimi masami pri S. Marino čez fronto, opremljena s »Passier-scheini« in pravilnimi, dobro ponarejenimi dokumenti za avstrijski dopust. Narednik Mlejnek, moj carzanški podoficir, je mnogo riskiral s to akcijo in si je izprosil poleg strupa še drobno angleško avtomatsko pistoletico (0.35 mm Webley-Scott), ki si jo je skril v tajnem žepu nekje pod pazduho, češ, da vse pobije, ako bi bila nevarnost, da ga primejo. Oba sta šla na dopust, prvi kot oficirski

sluga, drugi kot kuhar, pripadajoča k avstrijski težki bateriji v Pozi. Imela sta nalogo v okolici Vezene in Caldonazza razdeljati nekaj objektov. Znano vam je, da je bilo v tem odseku v zadnji dobi več slušajev težkih eksplozij — posledice sabotaže.«

Polkovnik je poznal velikanški učinek eksplozivne snovi v priprosti izdolbeni popotni palici, kateri je bilo treba samo odvit okovano ost (žrebelj) na spodnjem koncu, nategniti vrvice iz votle palice in odložit palico v bližini izbranega objekta ter se hitro spraviti v varnost. — Na sličen način so uporabljali tudi avstrijske plinove maske, napolnjene z eksplozivno snovjo. Plinovno masko je moral itak nositi vsakdo v bližini fronte in gorjača ni bila nič nenavadnega v vojakovi roki v planinskih krajih, tako da ni mogel nihče slutiti nevarnih sovražnikov v takih preoblečenih vojaških popotnikih.

»Kje sta sedaj vaša podoficirja?«

»Vrnila sta se srečno oba. Eden izmed njiju je na žalost padel pozneje v bitki na Monte Valbella 29. junija, drugi, Zak, se nahaja v 2. bataljonu 39. češkoslovaškega polka.«

Imate v programu še več takih akcij?

»Imamo. Javilo se mi je šest dobrovoljcev za akcije te vrste. Dne 19. julija smo preizkušeli na angleškem avijatiškem polju v Grossi pri Camisanu spuščanje z letelčnega aeroplana »caduta«. Sedaj odpravljamo v Otočac podnarednika Ivančevića.«

»Zalostna usoda onih čeških dobrovoljcev pri Rivi bo morebiti nepovoljno vplivala na razpoloženje vaših ljudi, ki so se javili za akcije zadaj za avstrijsko fronto?«

»Brez dvoma.«

»Mislite, da sta bila Šmarda in Štoreh zanesljiva človeka in zares protiaustrijskega prepričanja?«

»Tako ju poznam. Zlasti Štoreha se dobro spominjam.«

»Mislite, da je izključeno, da bi porabil kdo izmed slabših elementov tako ekspedicijsko ter bi pobegnil v Avstrijo? Ali ni mogoče, da se nahaja med 1000 dobrih ljudi dobrovoljcev eden avstrijski agent, ki je direktno v službi Avstrije in se samo štuli med dobrovoljce, da dobi priliko vrnitve čez fronto?«

»Takah ljudi ni med nami. Ako bi bil kdo, spoznali bi ga tovariši. Mase ima v tem oziru dober nos. Glej se tife nas, si štejemo ekspedicijske

preko fronte med najbolj junaške vojne čine. Dobrovoljci, živeči dan na dan v najhujši medsebojni stiski, se lahko opazujejo v nevarnih položajih in se poznajo vzajemno do dna duše. Umljivo je torej, da za izredno nevarna podjetja šele kalkuliramo, kdo bi bil zmogel in kdo bi se javil prostovoljno.«

»Zaradi teh dveh legijonarjev sem vas povabil na razgovor, oprostite!«
»Sedaj razumem, zakaj ste me poklicali. Sicer pa bodo Čehi sami najbolje dokazali, da so sumničeni o njihovi lojalnosti krivični.«

»Upajmo!«

Govorila sva še o podjetjih pri VI. armadi in polkovnik mi je čestital k uspehi akciji na Monte Valbella, ki je zbudila v generaliteti baje obilo govora in občudovanja.

Zunaj je čakal major Germano, sila radoveden, o čem si imava s polkovnikom Marchettijem toliko povedati. S stičajskimi izrazi me je primerjal z nevesto, ki se ne more ločiti od ženina. Prvotno je imel v načrtu, da bi me peljal parkrat križema po Veroni, a pozno je bilo že. Voziček je zdrdral naravnost skozi vrata S. Zeno v strelnico.

II.

Oficirji v menzi v strelnici so sedeli pri ostankih večerje.

Podporočnik Zagar je pri mojem vstopu krilil z obema rokama moje- mu Kumru okrog glave:

»Pri moji kršeni duši, plačali bodo drago!« Mesto pozdrava sem se vpletel, ne da bi vedel, o čem je govoril:

»Kaj bodo plačali? Vino?«

»Ne. Avstrijci bodo plačali.«

O akciji ob Gardskem jezeru je govoril.

»Polkovnik Marchetti ima tudi polno glavo zaradi nesrečne Rive. Baš o tem predmetu sva se pogovarjala.«

»Zadeva še ni končana,« je menil tenente Polli, Trentinec.

»Non é finita, pri moji kršeni duši, da ni končana,« se je pridružil Zagar. »Je-li, Maršalek, da ni? — Tu je večerja, kapitane.«

»Kako ni končana? Siromaki Jefabek, Šmarda in Štoreh so baje mrtvi. Njihova akcija je že končana.«

»A mrtvi ne mirujejo,« pravi Polli. »Z drugo besedo, živi jim nočejo privoščiti miru. — Polli, pokaži kapitanu! Kapitanu lahko poveš!« je silil Zagar v prijatelja Trentince.

»Kaj imate?«

»Zanimive akte ima Polli. Naj jih pokaže, ako hoče. Pokaži mu, drup!« Zagar je prigovarjal in Polli se je vzdignil in odšel za dobre četiri ure. Šel je v svojo pisarno, ki je bila v trdnjavi Forte Procolo. Kumer je vstal in prisedel k oficirjem na drugem koncu mize.

Večerjal sem in Zagar me je zabaval s svojimi oblastnimi kretnjami: (Dalje prihodnj.)

Gospodarstvo

Slaba vinska kupčija

Kakor vse trgovinske panoge preživlja tudi vinska trgovina težke čase. Upi na boljšo bodočnost se vedno bolj krhajo. Popolnoma nejasno in negotovo je še napred, ali in pod kakšnimi pogoji pride do zaželenega sklepa glede izvoza jugoslovanskih vin v Avstrijo in na Češkoslovaško. Ako bodo pogoji za nas ugodni, potem se kmalu vse razmaže, t. j. jugoslovanska vinska kupčija se živi, v nasprotnem slučaju ostane pa še vedno v nekaki zaspanosti. Na zunanjem trgu imamo pač velika in prebita konkurenta v Italiji in Madžarski.

Da bi naš vinski trg pri količinski ugodnih konvencijah dobro uspeval v Češkoslovaški in Avstriji, kaže dejstvo da čim se je prišla Češkoslovaška pogajati z našo vlado glede ugodnejše carine (sedaj znaša carina na naša vina 5,20 Kč na liter, to je okrog 12 Din.), so se že spustili nekateri češki importirerji v uvozne spekulacije z dalmatinskim vinom, a so obsedeli, ker pogodbe še niso definitivne. Avstrija ni tudi nič kaj voljna dopustiti prevelik uvoz slovenskih vin v svojo državo.

Pri tako visoki carini poleg visokih prevoznih tarif, zlasti še, če upoštevamo visoke prodajne cene jugoslovanskih močnih sortiranih vinom, ki pri takem izvozu pridejo v prvi vrsti v poštev.

Da bo mogla domača vinska trgovina uspevati, se morajo vinske cene v splošnem regulirati, in sicer pri vinskih trgovcih borzno, pri producentih pa lokalno, medsebojno sporazumno. Sedaj vlada glede cen povsod pravi kaos, osebno med producenti, ki so od prometa oddaljeni.

Producenti gotovih vinorodnih krajev bi morali že jeseni na podlagi preračunjenih stroškov in pridelane množine vina nastaviti primerne cene ter to po časopisih razglasiti. Velika razlika v zahtevah med posameznimi sosednimi producenti za enako blago odbija resne kupce. Zato se pa dogaja, da vina jeseni, ko je za prodajo najugodnejši čas, zastanejo, ter da se ista vina ponujajo potem spomladi in po letu za četrtino ali celo tretjino ceneje.

Vina je povsod še mnogo, zato se sedaj vse križem ponuja. Kupcev je pa seveda primeroma malo, ker primanjkuje denarja. Večjih kupčij, to je več vagonov naenkrat, kakor se je to poprej tudi v Sloveniji pogosto dogajalo, sedaj niče ne sklene baš zaradi navedene denarne krize.

Čudno za sedanje razmere pa je, da vsakdo kupi najrajši najboljša vina, čeprav po razmeroma mnogo višji ceni, nego nizka in cenena vina. Najrajši segajo po starih sortiranih vinih. To je v enem oziru dober znak in povod, da se bodo morali vinogradniki sčasoma sprijazniti z mislijo na večje gojenje kvalitetnih nego kvantitetnih trtnih vrst, kajti z nižjimi cenami vini bodo Slovenijo prav lahko in vedno preplavljali Banat, Vojvodina in Srem.

Fr. Gombač.

Evropski lesni trg

Večina evropskih lesnih tržišč kaže tendenco naraščanja cen. Cene so se dvigale ves marec do zadnjega časa in bodo gotovo še nadalje krepke, ker je povpraševanje po lesu na glavnih evropskih tržiščih veliko. Medsebojno izenačenje lesnih cen v raznih državah, ki producirajo les, se vrši vztrajno v smeri, da se doseže najvišji obstoječi nivo cen.

Kako dolgo bo to veliko povpraševanje po lesu trajalo, se ne dá precceniti. Povpraševanje se narašča v Angliji, v zapadnih državah in tudi v Nemčiji, dasi pokrivanje potreb iz več virov kot po teka tako ugodno. Temu so sem in tja krive politične prilike in fiskalne mere. Zlasti se je to opazilo v lesni trgovini med Češkoslovaško in Nemčijo.

Drugače so se prilike na češkoslovaškem trgu znatno zboljšale. V domači državi je oživilo povpraševanje po stavbnem lesu in mizarskem blagu. Poleg povpraševanja iz Nemčije beleži Češkoslovaška nadalje močno povpraševanje iz Francije, Madžarske in Anglije. Izvoz v te dežele je znaten, dasi so češkoslovaške cene visoke. Zaradi visokih cen je Nizozemska, ki se je sicer zanimala za češkoslovaški les, opustila večje kupitjske naključke s češkoslovaškimi lesnimi izvozniki.

Na nordijskih tržiščih se izenačujejo bene konkurenčnih dežel Švedske, Norveške in Finske. Ravno tako se jim bližajo cene ruskega lesa. V Švedski in Norveški kupuje mnogo Anglija in tudi iz drugih evropskih držav, zlasti iz Belgije in Francije, je močno povpraševanje po tem lesu. Belgijski in francoski trg sta zelo žvrsta in so se v teh državah uvedle visoke izvozne carine za les.

Rumunski izvoz lesa je prišlo zastati. Tendence na tržišču je slaba. Do večjih skupitjskih zaključkov v lesu se obeta prišli z Japoncem. Pri reviziji rumunske carinske tarife se bodo dovolile večje olajšave za lesno trgovino, od česar pričakujejo lesni izvozniki zopet večje oživilje povpraševanja.

Jugoslavija se kljub pritožbam pomakneznih lesnih izvoznikov, predvsem v Sloveniji, dobro uveljavlja na zunanjih tržiščih. Zlasti uspešno izpodriva češkoslovaško in avstrijsko konkurenco na

italijanskem trgu. Zaradi zboljšanja francoskega franka se je poslovanje s Francijo živahno razvilo. Zlasti v lahkem hrastovem blagu se obetajo večji zaključki. V Italijo se izvažajo mnogo bukovega materiala, katerega Italija reeksportira v Španijo, Alžir in na Vzhod.

V Slavoniji notirajo cene za kubični meter: hrastove klade I. 1500 do 2000, II. 800 do 1000, za furnirje 3000 do 4000, bukove klade I. 300 do 400, jesenove klade I. 700 do 900, hrastove deske, neobrobene 3000 do 3500, sorilane 5500 do 5500, hrastovi železniški pragi, komad 50 do 70, hrastove dolžice 8 do 120, javorove deske, neobrobene 1500 do 1700, drva za kurjavo, bukova, vagon 2800 do 3000, bukovo oglje, vagon 9000 do 12000 Din.

Cene franko vagon Postojna so bile v zadnjem času za kubični meter (v lirah): igličasto rezano blago, od 20 do 60 mm in od 17 cm dalje, I. in II. 240, III. 178, hrastovi tavalami, neobrobjeni 750, bukovi tavalami, neobrobjeni 445 lir, jesenovi tavalami, neobrobjeni 605 lir.

Industrijsko-obrtna razstava v Mariboru

Vest o zopetni prireditvi Industrijsko-obrtni razstave v Mariboru so pozdravili naši obrtniki in industrije, kakor tudi oni, ki jim je na tem, da se naše mesto razvija in napreduje.

Iz dosedanjih prijav za letošnji Industrijsko-obrtno razstavo v Mariboru je razvidno, da je bila misel zopetne prireditve razstave pravilna. Po strokah razdeljeno je sedaj prijavljenih razstavilcev največ iz kovinarke, mizarske, čevljarke, tapetniške, krojaške, kemične in aproviracijske obrti.

Nadkriljeval pa bo vse doslej prirejene razstave oddelke našega obrtniškega naraščanja. Za važenjsko razstavo je priglašeno že preko 180 vajencev vseh strok. Zaradi tega se bo za oddelke važenjskih izdelkov izvolil poseben odbor, ki bo razstavo tudi tehnično izvršil. Na podlagi zanimanja in na podlagi dosedanjih prijav se računa, da se bo za razstavo važenjskih izdelkov priglasilo najmanj 300 vajencev. Da je od strani vajencev toliko zanimanja, je povsem umljivo, če pomislimo, da je konzorcij razstave doletel, da dobe vajenci - razstavilci razmeroma precej visoke denarne nagrade, vrhunskega pa še umetniško izdelane diplome. Prostor dá konzorcij vajencem popolnoma brezplačno na razpolago ter opremi tudi stojnice na svoje stroške. Konzorciju, ki obstoji poleg industrije v pretežni večini iz obrtnikov, gre v glavnem za tem, da vajence spodbuja in jim da veselje do dela in razvoja, nikakor pa ne stremi za tem, da bi se pri tem morebiti sam okoristil. Zato se je konzorcij obrnil s prošnjo za tozadevno prostovoljne prispevke tudi na razna podjetja, organizacije in druge merodajne faktorje, prepričan, da bo vsak to prošnjo uvaževal. Obeta se torej lep uspeh letošnje mariborske razstave; posebno ako bodo naši industrije in obrtniki dosledni, bo mariborska Industrijsko-obrtna razstava manifestacija našega domačega dela in pridnosti, ki nam mora prinesiti ugled tudi na zunan.

Tržna poročila

Zateški hmeljski trg (19. t. m.) Razpoloženje mirno. Na deželi se plačuje blago po 7500 Kč za 50 kg. Cene kažejo lahko oslabiljenje.

Trg z vinogradniškimi potrebščinami (18. t. m.) Kupčija malo živahnija. Cene: bakrena galica 9-5 do 10 Din, natrijev trisulfat 6-5 do 7 Din, galun 5-5 do 6 dinarjev, žveplo «Floristella» 3 do 3-25 dinarja za kilogram.

Ozkotirna proga Podgorica-Plavica. Material za to progo, ki je bil že pred enim letom naročen, je prispel čez sedaj v Bar, odkoder bo transportiran na Plavico. Ta proga bo važna zato, ker bo spajala z morjem Podgorico, ki je trgovinski in gospodarski center Črne gore. Železnico gradi ministrstvo za vojsko in mornarico za svoje potrebe in v lastni režiji.

Elektrifikacija Splita s sodelovanjem češkega kapitala. «Prager Tagblatt» doznava, da se nahaja sedaj direktor Češkomoravske d. d. «Kolben» Hofmann v Jugoslaviji ter se pogaja glede izkoriščanja vodnih sil za električno centralo v Splitu. Kakor se javlja, so se pogajanja zaključila z uspehom.

Redni občni zbor imn tovarna klubov «Šešira», d. d. v Škofji Loki, dne 7. maja ob desetih v prostorih Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani.

Meja, št. 7 vsebuje: A. Hribar: Sekularizacija cerkvenih dobrar. — Prof. Ing. Stj. Jurij - A. T. Jacobson: Danska poljoprivreda. — Josip Bulka: Proizvodnja i potroška maslaca i sira u Francuskoj. — I. F. Poljska proizvodnja i zemljoradnja u Sremu i Slavoniji. — Ilija Bošnjak: Težakša hemija. — A. Hribar: Agrarna reforma. — Bilješke. — Razne vijesti. — Književnost. — Letno stane 120 Din. Uredništvo in uprava: Zagreb, Sudnička ulica 9.

Dobave in prodaje. Pri odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 7. maja ofertalna licitacija glede dobave 50.000 porcij mesnih konzerv. — Ofertalna licitacija glede dobave 310.000 kg nšenice in 250.000 kg krušne moka (tita

80 %) se bo vršila dne 1. maja pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, namesto 23. aprila t. l., kakor je bilo prvotno objavljeno. — Pri upravi smodnišnice v Kamniku se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: 8. maja glede dobave tovornih masti in strojnega olja dne 9. maja glede dobave envelop, etiket in pečat, dne 10. maja glede dobave žilnikov, dne 12. maja glede dobave raznega železa in kovine za ležišča, dne 13. maja glede dobave barv, firneža, terpentina in krita za okna, dne 14. maja glede dobave dekstrina, mila in špirta, dne 15. maja glede dobave stekla, dne 16. maja glede dobave oglja, dne 17. maja glede dobave krtač in metelj, dne 19. maja glede dobave kovinskih kroglic, dne 20. maja glede dobave medenih vijakov, dne 21. maja glede dobave usnja in jermenov in dne 22. maja t. l. glede dobave žag itd. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu se bo vršila dne 9. maja ofertalna licitacija glede dobave 100.000 kg krovne pločevine. — Direkcija šum v Zagrebu bo prodala dne 8. maja na javni pisarni licitaciji približno 80 vagonov lesnega oglja. — Pri odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 10. maja ofertalna licitacija glede dobave 6000 belo - modrih poletnih bombažastih maj (triko - sraj) za mornarje. — Natančneje v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo dne 2. maja za dobavo 60.000 kg črne pločevine 1300 x 2200 x 1,5 mm. Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem odelenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani. Gospodarska cesta vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

Padanje falimentov v Češkoslovaški. Število insolvent (poravnani in konkurzov) v Češkoslovaški je v prvem četrtletju t. l. napram isti dobi lanskega leta znatno padlo. V prvih treh mesecih t. l. je bilo prijavljenih 565 poravnanih in aktivni 180 milijonov in pasivni 352 milijonov Kč, tako da je prezahtojeno znalo okrog 172 milijonov Kč. V istem času leta 1923. je bilo 1211 poravnanih in 200 milijon Kč aktiv in 588 milijon Kč pasiv (prezahtojeno 278 milijon Kč). Število konkurzov je znašalo v prvih treh mesecih t. l. 148 proti 241 v istem času lanskega leta.

Madžarsko prisilno posojilo. Iz Budimpešte poročajo: Po oficijelnih podatkih znašajo vplačila na prvo transo madžarskega prisilnega posojila od 1. marca do 15. aprila 275 milijard 500 milijonov madž. kron in na drugo transo, ki teče od 1. t. m., 72 milijard madž. kron.

Sokol

Sokolski Glasnik

Odkar izhaja Sokolski Glasnik 14 dnevn, je vedno bolj zanimiv in aktualen, sokolsko članstvo pa, ki ga čita, je stalno obveščeno o vseh tekočih zadevah domačega in inozemskega Sokolstva. Za Veliko noč smo dobili 7. številko, ki je po obsegu večja nego bi morala biti, to pa zaradi tega, ker obširen prostor zavzame poročila saveznih žinovnikov iz glavne skupščine. Uvodnik obravnava pomen obeh pokrajinskih zletov, ki se vršijo v Sarajevu in Zagrebu. Obenem opominja na delo, ki ga naj vrše župe in društva, da bosta zleta dostojna jugoslovanske sokolske organizacije. Članek priporoča tudi zbiranje gmočnih sredstev, ki so potrebni telovadcem, da se morejo udeležiti zletov in priporoča, da tudi sokolski naraščaj po možnosti poseti zleta, ker je važno, da vidi zlete in spozna svojo domovino.

Starešinstvo JSS. pričbuje oklic bratom in sestram po končanih volitvah v neosvojenih domovini, kakor so ga prinesli že naši dnevniki časopisi.

Br. Ante Brozović je napisal za obletnico smrti Petra Zrinjskega in Krsta Frankopana dne 30. aprila navdušen članek, kjer dokazuje kakaj je Sokolstvo dolžno, da se spominja teh dveh narodnih mučalnikov.

Za bratom dr. Štepharjem se je oglašal sedaj še br. Desaty iz Valpovega, ki tudi dokazuje kakor prvi, da je uvedba same rednega članstva v sokolskih društvih preuranjena in da bi bilo za Sokolstvo bolj, ako bi imelo poleg rednih članov tudi podporne in dobrovoljne članke. Priporoča, da bo sabor uvedel zopet tri kategorije članstva.

Sledijo poročila br. tajnika, načelnika in blagajnika ter prosvetnega odseka iz savezne glavne skupščine. Poleg blagajniških poročila se nahaja tudi bilanca JSS. z dne 10. marca 1924. — Izveščaj sejnih zapisnikov starešinstva kažejo, o čem se je razpravljalo na sejah. — Zanimivo je pismo bivšega saveznega načelnika br. dr. Murnika, ki se zahvaljuje za čestitke, ki sta mu jih ob petdesetletnici njegovega rojstva izrekla starešinstvo in tehnični odbor.

Nova je rubrika «Iz organizacijskega odseka JSS.», kjer bo organizacijski odsek razlagal vprašanja, tišča se sokolske organizacije. V tej številki poziva društva in župe, da mu predložijo želje o spremembah pravil, dalje pojasnjuje, kdo ima pravico kaznovati člana, ako se pogreši in daje navodilo za disciplinarno postopanje proti izstopivšemu članu. Ta rubrika obeta postati jako zanimiva in bo za sokolske funkcionarje velike važnosti, ker se

bodo marsikaj naučili iz nje.

Dopisi iz žup in kratke beležke iz raznih telovadnih organizacij zaključujejo to številko.

Sokolsko društvo v Šiški priredi danes 22. t. m. v društveni telovadnici predavanje «O tuberkulozi» s skopičnimi slikami. Predava g. dr. Pirc. Začetek ob 20. uri.

Sokol v Kranju priredi v nedeljo dne 27. t. m. popoldanski pohod članov v krajih, članje pa v civilu čez Javornik-Crnogrob v Zabičco, kjer je skupni sestanek s članstvom Sokolskih društev iz Strazišča, Škofje Loke in Medvode. Zbičališče ob pol 13. uri pred telovadnico. Članstvo, ki nima krojev, vabimo, da se udeležijo pohodništva v civilu.

Nižji poštni uslužbenci v Ljubljani imajo 27. aprila ob 3. pop. VELIKO JAVNO TOMBOLO na Kongresnem trgu.

Sport

Monakovčani v Ljubljani

T. S. V. München : S. K. Hermes 4 : 0 (2 : 0).

Na Velikonočno nedeljo se je našemu mlademu Hermesu prvič nudila prilika meriti svoje moči z rutiniranim inozemskim moštvom. S sportnega stališča je nedeljski nastop Hermesa nedvomno velikega pomena, kajti pravi razvoj nogometa v Sloveniji bo mogoče šele tedaj, ko bodo poleg Ilirije mogli v Sloveniji tudi drugi klubi na zelenem polju tekmovali proti močnim in vigranim moštvom. Prvi nastop Hermesa je bil simpatičen in da si je moštvo poraženo ostavilo igrišče, je truba vendar priznati, da je poraz — časten. Mladi Šiskarji so igrali tako pošteno in agilno prav do konca igre, da je povsem upravičeno upanje, da bo moštvo lahko doseglo v bodoče še lepe uspehe.

V napadalni vrsti Hermesa je bil najboljši Pleš, ki je bil vodja celega napada; ima pa še vedno napako, da premalo strelja na gol. Ostali napadalci niso bili na višku, ugajal pa je Rozman na desnem krilu. Najslabši del moštva je bila krilska vrsta, ki ni imela pravega kontakta niti z napadom niti z obrambo. V obrambi je bil dober Prešeren. Golman Mihelič je imel sprva precej tremo, a se je kmalu vgrajal in pozneje branil z velikim uspehom.

Monakovčani so napravili vtis rutiniranega moštva. Napadalna vrsta se sicer kot celota ni razvila do popolne višine, a igra posameznikov je bila odlična. V napadu so se zlasti odlikovali srednji napadalec Stadler in obe krili Gahler in Richter. V krilski vrsti je triumfiral srednji krilec Pledl, ki je bil najboljši igralec na polju. Obramba Rietl-Kammerloher je funkcionirala brezhibno. Golman Sedlmajer je imel malo dela.

Tekmo je sodil prav dobro g. Vodišek. Obisk dober.

Ilirija : T. S. V. München 1860 2 : 2 (2 : 0).

Svoje prve letošnje mednarodne tekme prvak Slovenije ni mogel končati v svojo korist, čeprav bi bil to zlasti po svoji igri v prvem polčasu docela zaslužil. Igra Ilirije je v prvem polčasu nudila res sportni užitek. Odlikovala se je zlasti napadalna vrsta. Vse je bilo krasno zamišljeno in izpeljano do — strela. V kombinacijski igri je daleko prekašala napadalno vrsto svojega nasprotnika, ki ni mogel pokazati one zmiselne skupne igre kot Ilirija, čeprav so posamezniki nudili prav lepe zmožnosti. V akcijah ilirijanske napadalne vrste je bil sistem. In to je bil tudi vzrok, da je imela Ilirija v prvem polčasu igro skoraj docela v svojih rokah. K temu je mnogo pripomogla naša krilska vrsta, trije bratje Zupančičevi, od katerih naj predvsem omenimo našega bodočega državnega reprezentanta Lada. V obrambi je bil Beltram izredno priden. Tudi Miklavčič v голу je storil svojo dolžnost. Zalibog je Ilirija v drugem polčasu popustila in zagrešila precej taktičnih napak; na ta rovaše gre tudi drugi gol. Že v eni lanskih kritiki smo glede Omara in Učaka omenili, da je Oman tipična zveza in da spada Učak vsekakor na mesto srednjega napadalca. To se je eklatantno pokazalo zopet v ponedeljek v drugem polčasu.

Pri ocenjevanju Monakovčanov je treba v prvi vrsti omeniti srednjega krilca Pledla, ki je duša vsega moštva. Poleg njegovih izrednih tehničnih zmožnosti, ki padejo še bolj v oči z ozirom na njegovo fizično stanje (g. Pledl je invalid brez leve roke), je njegova igra s taktičnega stališča naravnost vzorna. On vodi napad, on daje direktive obrambi. Res izreden igralec. Dobro sta mu sekundirala njegova druga v krilski vrsti. Izobren je bil vratar, ki je s svojim sigurnim obrambnim delom mnogo pomogel, da niso gostje bili poraženi. Branilca sta bila trdna. V napadalni vrsti so igrali talenti, čeprav ta vrsta kot celota ni pokazala one skupnosti, ki jo morajo pokazati napadalci. Odlikovala sta se predvsem levo krilo, ki je v drugi polovici prešlo v sredino, ter desna zveza. Desno krilo je precej kvarilo s svojimi odside.

Tekma, kateri je prisostvovalo mnogo občinstva, je bila vseskozi ostra in je nudila mnogo napetih situacij. V prvi polovici je dominirala Ilirija, ki je kasneje popustila. Že v drugi minuti doseže Pammer s enajstmetrovko, diktirano valed foula na Omanu, vodstvo za Ilirijo.

V 26. minuti poveča Pammer po krasni kombinaciji desne strani, ki jo otvori Zupančič z lepim podajanjem, score na dva. Gostje se trudijo, toda brez uspeha. V drugi polovici Ilirija ne kaže več one slike kot v prvi polovici. Znamo popuščati. V 26. min. doseže Pledl s enajstmetrovko prvi gol za goste. V 30. minuti izenačijo po prostem strelu in po krivdi naše obrambe. Tempo postaja vedno bolj oster, toda nobenemu se ne posreči doseči zmage.

Za naše moštvo je bila včerajšnja tekma nekakša skušnjava. Pokazala je, da so naši nogometaši mnogo napredovali. — Sodnik g. Hus dober.

S. K. Primorje v Trstu

Prošla dva praznika je gostovalo v Trstu prvo nogometno moštvo iz Slovenije, in sicer moštvo S. K. Primorje. Podarjati moramo, da so naši Primorjanci kljub dvema porazoma z ozirom na precej neugodne okoliščine dokaj častno za stopali naš nogometni sport. Sprejem je bil nadvse prijazen in fašistovski sportniki so sprejeli Primorjance s trikratnim «Zdravo». Škoda, da slovensko občinstvo ni bilo dovolj obveščeno o prihodu slovenskih sportnikov, ker bi bil sprejem sicer gotovo še bolj pristršen in iskren. Prva tekma v nedeljo se je s polurno zakasnitvijo pričela ob 16.30 na igrišču v Sv. Ivanu. Tekmi je prisostvovalo obilo občinstva, italijanskega in slovenskega. Prisotno je bilo vse oboje jugoslov. konzulata, med njimi naš konzul ter oba vicekonzula. Prva tekma je končala v prid tržaške Edere z 1 : 0 (1 : 0), druga na igrišču pri Sv. Andreju pa v korist kluba Ponziano s 3 : 2 (1 : 1).

Poraza Primorjancev se morata predvsem pripisati terenu, ki je docela različen od naših igrišč. Tržaška igrišča so peščena in trda, nakar naši igralci niso navajeni. V igri naših se je kolikor toliko videl sistem, dočim operirajo Italijani predvsem s svojo hitrostjo. Od naših so bili najboljši branilca Birs in Pečnik (Jadrani), ki je nastopil kot gost, ter vratar Jančigaj, ki je zadivil tržaške sportne kroge s svojo lepo in smelo obrambo. Napad je odpovedal zlasti pri streljanju. Pri Ederi bi bilo treba omeniti obe krili ter srednjega krilca. Vratar je bil slab. Pri Ponzianu je bila borna leva zveza, 16 letni igralec. Vsekakor je moštvo Ponziano boljše od Edere. Prvo tekmo je dobro sodil Tonelli od kluba Genoa iz Zeneve. Sodnik druge tekme Petarin od Edere pa je bil docela pod vplivom publike. V splošnem pa je treba priznati, da se je občinstvo proti našim sportnikom vedlo dostojno.

Druge tekme

Zagreb: V nedeljo in ponedeljek je Oxford University A. F. C. gostoval v Zagrebu. Zagrebški kluboma Concordiji in Haški se je posrečilo doseči proti Angležem lepi zmagi. Concordija je v nedeljo zmagała z 2 : 1 (1 : 1). Angleško moštvo je zelo disciplinirano ter ima lepe zmožnosti. Zlasti je ugajala njegova igra z glavo. Vendar pa so pred golom vedno odpovedali. Gola za Concordijo sta zabila Percel in Dubravčić. — Včeraj je odnesel zmago proti Angležem s 3 : 1 (2 : 0) Hašk, ki je nudil prav ekshibicijsko igro. Obe moštvi sta bili v zelo dobri formi. Od zagrebškega napada je bila silajna leva stran, Plazzerlano in Vinek. Branilca Vrbanič - Dasović izborna, krasen par za našo državno reprezentanco. Krilska vrsta je bila razven srednjega dobri. Angleži so zlasti tehnično dovršeni ter se odlikujejo z izredno brzino. En gol za Haško je padel iz enajstmetrovke. Za Angleže diktirano enajstmetrovko zastrelili njihova desna zveza, sicer najboljši igralec med gosti. Za Haško sta scortala Vinek (2) in Kahn. Publika, oba dni zelo množična, mirna in dostojna. — Obe tekmi je sodil g. Fabris.

Gradec: OAK je priredil za Velikonočne praznike nogometni turnir, katerega se je poleg graških klubov udeležili tudi dunajski Simmering. V nedeljo je Simmering igral proti OAK ter zmagał z 1 : 0 (1 : 0). Včeraj pa je proti AAC dosegel visoko zmago s 5 : 1 (2 : 0). Nadalje je igral OAK proti graškemu Rapidu s 3 : 0, (2 : 0) in AAC : Rapid 2 : 2 (2 : 2).

Dunaj: Razven Vienne in Hakoah so igrali vsi prvorazredni klubi v drugih mestih. Na Dunaju je bila najbolj zanimiva nedeljska tekma med Vienne in praško Sparto. Vienne se je posrečilo, da je porazila Sparto s 3 : 1 (1 : 0). Za Vienne sta scortala Hess (2) in Paschweid. Tekma se je prekinila 15 minut pred predpisano dobo, ker igralec Sparte, ki je bil izključen, ni hotel zapustiti igrišča. Isti dan je švicarsko moštvo P. C. Bern premagalo Hakoah z 2 : 0 (1 : 0), v ponedeljek pa je bilo poraženo od Vienne z 2 : 1 (0 : 0). Hakoah : Union Zirkov 2 : 0 (1 : 0).

Praga: Senzacija dneva je bil poraz Slavije proti DFC z 1 : 5. Sparta : Young Pelow (Curlh) 3 : 2.

Brno: Hertha (Dunaj) : Moravska Slavija 3 : 2. Hertha : Zidenice 2 : 2.

Amsterdam: Nemčija : Holandija 1 : 0 (1 : 0).

Bazel: Švica : Danska 2 : 0 (2 : 0). Antwerpen: Rapid (Dunaj) : P. C. Berschoot 3 : 0, Rapid : P. C. Berchem 2 : 1.

Lvov: Slovan (Dunaj) : Kořhus 6 : 1. Inmost: Ostmark (Dunaj) : Innsbrucker Sportverein 5 : 2 (5 : 1). Ostmark : komb. tirolski team 4 : 2.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij «Jutro». Odgovorni urednik: Fr. Brozović. Tisk: Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Mali oglasi

Vsaka beseda 60 par

Za "Dopolnje" in "Zvezice" vsaka beseda 1 Din

Vsaka beseda 60 par. Za "Dopolnje" in "Zvezice" vsaka beseda 1 Din. — Priročje se je mali oglasi, ki se plačajo vnaprej. Plača se lahko tudi v snemkih. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priloženo snemku, za odgovor ter manipulacijske pristojbine 6 Din.

Službe (dobe)

Kleparski vajenec
in kleparski pomočnik sprejemata. Hrana in planovanje po dogovoru. T. Tome, kleparski mojster, Mengeš. 8389

Provizijski potnik
potuje v večjih krajih Slovenije, dobi prodajo gušterovih predmetov. — Dobro plačani potniki s primerne garancije in izobrazbo se gostujejo. — Ponudbe pod "Autopneumatika in reparatura" na upravo "Jutra". 8218

Delavca
se razume na šago samoročnik in na mizarstvo. — Sprejmejo na delo. — Naloga: Vojarski, Vojarski. 8199

2-3 sodarji
sprejemajo na akordno delo. Plača dobra. Poizve se: Kralj Franc, Ljubljana, Sotarska cesta 2. 8324

Dekle
18 let, stara, za lažja hišna opravila sprejme s polno plačilo. — Ponudbe pod "Priloga in postena" na upr. "Jutra". 8392

Učenca
ki je fizično močno razvit in z dobrim uspehom dosegel šolo, se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Andrej Kralj, na Rednik, Dobova pri Brezici. 8305

Išče se kontoristinja
lepo ročno pisavo, večje znanje pisarniških poslov, slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisanju. Nastop s 1. majem. Plača po dogovoru. Lastnoročno pisane ponudbe v obeh jezikih naj se pošljejo na naslov "Maj" na upr. "Jutra". 8307

Dva prikojevalca
(Kralja) s posredstvom konjarskega dela s dobriimi referencami. Sprejmejo takoj ali po dogovoru. Konjarski podjetje F. Derenda & C. Ljubljana. Osebnostne ponudbe med 14.-15. uro v pisarni Emonska cesta 8. 7701

Službe (iščejo)

Strojni ključavničar
in strigar, ki je pripravljen iti tudi k Diesel-motorju. Iščemo mesta. — Naslov pove uprava "Jutra". 8330

Deklico
14 let, se odda kakoli posluži v hišo, kjer bi imela vse v hiši in sato bi ji po možnosti opravila druga dela. — Cenj. ponudbe se prelo na upravo "Jutra" pod "Skrbna". 8318

Prodaja

Najugodnejša preskrba
s kurivom. Drva iz trdega lesa (odrezki od šage in parket) in žaganje oddaja po statno znižani ceni, dokler traja zaloga. Ivan Šiška, tovarna parket in parna šaga Ljubljana, Metelkova ulica št. 4. 8317

Motorno kolo
5-7 HP. Amerikanski sistem "Jale" s Lamelenkoplungo, 3 plemenitvalne brzine, v zelo dobrem stanju, se prodaja za ceno 12.000 Din. Josip Grašič v Ptuj. 8388

Knjige
Welt und Menschheit, Merz und Weltgeschichte, Slovan, Lampe-Krek Zgodbe in plama, razne povesti, romani in drugo se ceno prodajo. Naslov pove uprava "Jutra". 8282

Ceno se prodaja:
1 sov divan, dva potovalna kovčka, 2 kopalni stikalniki, 1 mala stamensnica, 2 kuhinjski balonni tehničari, 1 mila za givce, 4 nove trojnice, 1 brusilna naprava s 2 brusoma, 1 rezervoar, 3 razne sesalke za hišne, 150 ključavnic, kompletne skrivnice vojaških pisem. Naslov pove uprava "Jutra". 8140

Filatelisti, pozor!
Na kupitve snemk predno na poznate mojst. Se danes zahtevajo na izbiro in poštali bosta stalen odjemalec. J. Bradac, Ljubljana, Stari trg 34/II. 8346

Renelan
in moški čevlji, se prodajo. Sv. Petra cesta 27/I, od 7. do 9. jutraj. 8342

Šivalni stroj
dobro ohranjen, se ceno prodaja. Naslov pove upr. "Jutra". 8327

Wanderer avto

moderno opremljen, v prvotnem stanju, se po ugodni ceni prodaja. Posredovalcem provizija. Naslov pove uprava "Jutra". 7817

Po nižjih cenah

prodaja radi preseljene trgovine Marije Rogelj, Ljubljana, Lingarjeva ulica št. 4. V zalogi ima razno suhno, čaj, korenine, sefir, export-civilizirane modro, kovre, belo, rjavo, se rjube, moško in žensko perilo, kravate in drobnarije. Zimsko blago pod lastno ceno. Noben ne naj samodi ugodne prilike. Tamo do 30. aprila. 7013

Dajte si dopovedati

in pridite si ogledat najlepše kompletne spalne in jedilne opreme, pisarniške opreme za banke in druga podjetja: vse vrste pisalne mize in registrirane raznih velikosti. Najboljše in najugodnejše. Oddajam po konkurenčnih cenah dokler traja zaloga. Apton Kregar, mizar, Vilmarje 1, pošta 8. Vid pri Ljubljani. 8284

Sobna garnitura

za gospoda, kompletna, dobro ohranjena, se prodaja. Poizve se pri Aloma Company. 8367

Dobro ohranjen klavir

"Mignon" se takoj prodaja. Amerik. registrirana blagajna in dve omari (Schubladkasten) iz dobe Marije Terezije in Ludv. XIV. Naslov pove uprava "Jutra". 8266

Dva pisalna stroja

med tem 1 amer. stroj popolnoma nov, drugi prav na novo razbit (oba največjega modela) in majhna Wertheim blagajna, ugodno napredaj. — Doplate pod šifro "Dva pisalna stroja 112" na upr. "Jutra". 8066

Lahka kočija

dvosedelna s gumikolesi in 2 (eno in dvopredna) elegantna lovka voza, ugodno napredaj. Ponudbe pod šifro "Elegantni vozovi 112" na upravo "Jutra". 8062

3 tovarni avtomobili

Büssing, 4-tonski s polnugumistimi kolesi, skoraj novi, se po zelo ugodni ceni prodajo. Ponudbe na: Impek, dr. s o z v Ljubljani, Krekov trg 10. 8011

Ia tranistovski sir

po 30 Din kg franco pošta ali železniška postaja, tudi Bor. Šbil, Kočevje. 7075

1 vagon hrastovih desk

ugodno napredaj. — Debelost 15, 20, 40, 50, 60 mm, dolžina od 2-4 m, franco postaja Gorenjski. Naslov pove uprava "Jutra". 7029

Kupim

Kostanjeva tanin, drva
ponudite s navedbo cene takoj plačujoči trdniki Kupnik, Podplat (Kraljevi vrtec). 8317

Sode kupim

večjo množino, nove ali rabljene, velikost od 100 do 700 kg in sicer iz črne in pocinkane pločevine. Najnižje ponudbe in množino naj se sporoči Francu Majdiču, trgovcu v Kranju. 7764

Obri

Proda se v Mariboru
patentirana kemična izdelovalnica in proizvodnja s zalogo in prostori vred. Cena 20.000 Din. Ponudbe pod "Bodočnost sajame" na upravo "Jutra" Maribor. 8291

Gostilna in mesarija

sadnja brez vsake konkurence, se radi selitve v Dravograd. Zraven lep vrta s 3 orati zemljo. Poizvedba daje gosp. Oman, Ob brodu 5, Maribor. 8304

Pozlati se

posrebniki se, ponika se, pobakri se. Tovarna za ločenje dragih kovin. — Sp. Šiška, Jernejeva cesta 231. 8309

Nepremičnosti

Priljučno hišo
prodajam z vrtom, velikim industrijskim poslopjem z zelo obsežnimi kletmi, tik glavne ceste in blizu kolodvora v velikem trgu Slovenije. Posebno prikladno za vinsko trgovino. Pismena vprašanja nasloviti pod: "Vinska trgovina" na Aloma Company, Ljubljana. 8365

Enonadstr. trg. hišo

z vpejano trgovino mešnega blaga srednjega mesta, prodajal veselitev v inozemstvo. Event. jo dam v najem. Cena blizu 100.000 Din. Plačilni pogoji zelo ugodni. — L. Vilhar, Višnja gora. 8329

Napredaj

9 in tri četrti jobov gosda za sekanje v bližini južne žel. in šase, pripravno za lesnega trgovca. — Poljanila daje Terezija Pešec, Brest, pošta Ig-Studenec. 8318

Redovito poselstvo

lepo ob okrajani cesti pri Mariboru, vinograd, velik sadovnjak, njive, travniki, 3 hiše, bogat inventar, se za 600.000 Din prodaja. Ponudbe pod "Krasna lega" na upr. "Jutra" Maribor. 8288

Grad

dobro ohranjena, lepa stavba, 3 orala sveta, 2 gospodarska poslopja, napredaj bitumna kupcu za 100.000 Din. — Josip Šajc, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29. 8323

Zamenjam

lepo stanovanje v Grazu, obstoječe iz 2 do 3 velikih sob, kuhinje, event. pred-soba in kopalnice, s elektr. razsvetljavo in pilnom vrednoti mesta s savskovrednim v Ljubljani. Ceni ponudbe pod "Graz Ljubljana" na upravo "Jutra". 8249

Zamenjam stanovanje

za eno sobo in kuhinjo v Celju za istotako v Ljubljani. Stanovanje se zase- de lahko takoj. Poizve se v upr. "Jutra". 8320

Leno stanovanje

z 2 sobama, 10 minut od postaje Medvode, se odda. — Naslov pove uprava "Jutra". 8253

Gostilno

vzajem na račun. Ponudbe pod "Gostilna" na upravo "Jutra". 8397

Gostilniški prostori

"Pivnice" v Laškem se daje v najem. 8308

Dopisovanje

Dama
na Velikon. nedeljo zvečer v spremstvu druge dame opazovana ob pol osmih zvečer pred kino "Ideal", potem sedela med predstavo I. prostora desno, se naproša za naslov pod šifro "Občudovalec" na upr. "Jutra".

Gospodična

ki je bila na Veliko noč popoldne v veseli družbi na Smarni gori, v plavem žemperju in črnim trakom v glavi, se prosi za naslov pod šifro "Cvetka s Smarne gore" na upr. "Jutra".

Mlad Nemeč

se želi seznaniti s mlado gospodično v svrhu učenja slovenskega jezika. Dopis pod "Bellevue" na upr. "Jutra". 8314

Ženitve

Mlad veleposestnik
poroci takoj gospodična ali vdova s vso upravo in kapitalom nad 500.000 K. Ponudbe pod "Vstajenje 1882" na upravo "Jutra". 8308

Poročiti se želi

inteligentna gospodična, 29 let stara prijetna vnanjost, najraje s uradnikom ali trgovcem. Ima lastno opremo in premoženje 100.000 kron. Ponudbe pod "Resno" na upr. "Jutra" v Mariboru. 8326

Družabnik

se išče za brezkonkurenčno opekarno in keramično tovarno blizu Maribora ob železnici v svrhu spopolnitve obrata. Potreben kapital en milijon dinarjev. — Ponudbe na konc. prometno pisarno J. Stulca, Maribor, Letarniška ul. 4. 8388

Katera bogata

gospodična ali vdova posodi takoj enakomerno veleposedstvo 200.000 Din. Varnost sigurne ali ščitene. Ponudbe pod "Rebiter 1824" na upravo "Jutra". 8301

Kdo posodi

10.000 Din proti 20 odst. obrestmi za dobo osmih mesecev in event. garanciji. — Ponudbe pod šifro "Obrtnik 120" na upravo "Jutra". 8325

Živali

Psa
zanesljivega čuvaja, kupim. Ponudbe Jak. Bajželj, Strazišče, Gorenjsko. 8378

Izgubljeno

Moško rokavico
iz termostatske jeleline sem izgubil v petek popoldne od Kongresnega trga do urada "Union". Najditelja naprošam, naj jo odda na Kongresnem trgu 3/1 (Kreč). 8323

Našla seje

v trgovini Avgust Agnola, Ljubljana, Dunajska cesta št. 10, zlata verižica. Kdor jo pogreša naj se oglasi isto tam. 8306

Pisno

Katera zavarov. družba
zavaruje tudi po deželi proti vltomu (talvini)? — Ponudbe na upr. "Jutra" pod "Zavarovanje". 8308

Izvrstne Radio. aparate

Pribor dobavlja Radio-industrie-Gesellschaft m. b. H., Graz, Joanneumring 9. Mi garantiramo na naših aparatih sprejem berlinskih, pariskih in angliških koncertov. Razkazovanje v vseh krajih Jugoslavije proti naknadi potnih stroškov. 8306

Damske slavnike

(stare) vse vrste in barve sprejema v popravilo do kosa sežije tovarnar Valentin Maček v Domalah št. 224. 7820

Kot oskrbnica ali

namestnica gospodnje
išče mesta 45 letna izobražena gospodična, ki zna izvršiti kuhati in gospodinjiti. Ponudbe se prosijo pod "R. K." na upravo "Jutra". 1950 a

Išče se strokovnjaka

poslovedjo za kemične izdelke, parfamerije ter fino kremo za čevlje.

Potrebno znanje hrvaškega, slovenskega in nemškega jezika, priti dobri plači in proviziji.

Ponudbe s označbo dose danj: službovavj in temim naslovom do 10 maja t. l. pošte res ante Sušnik, Maribor. 1975 a

! Olla !

gumi razpošilja
Drago Resina, Maribor
Vetrinška ul. 26 1851a

Ženitve

Iščem lepo
mesečno sobo
s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo po možnosti v bližini pošte ali sodišča. Ponudbe pod "Ravnatelj" na upravo "Jutra"

Bukovo ogije

kuho, dobre kvalitete, v lano, samo za ek-port smožno blago, kupnje vedno 1824 a

Guerrino Marcon, Trst

Via San Anastasio 10. Obvezne oferte s najnižjo ceno franco. Postojna se adresirajo na gornji naslov ali pa na Glav. Marcon, Sušica (Dolenjsko).

Kder hoče kaj prodati

Kder hoče kaj kupiti
Kder išče službe itd.
na letenka v "Jutra"

Razpis službe

Mestno županstvo v Krškem razpisuje službo občinskega pisarja ozir. višjega redarja, ki je zmožen samostojno opravljati vojaški in policijski referat. Lastnoročno pisane prošnje, opremljene s potrebnimi prilogami, se sprejemajo do 30. aprila 1924.

Mestno županstvo v Krškem, 4. aprila 1924

Prima kvargelni

prvovrstni izdelki po Olomuškem sistemu se priporočajo. Naročila se točno in hitro izvedejo
Alojz Pehunder
Maribor, Koroški Kolodvor. 1980-a

Izjava.

Podpisani dr. Josip Povalej izjavljam, da sem o vseh očitkih in trditvah nepravilnosti in nekorektnosti, katere bi naj bil zakrivil gosp. okr. glavar dr. Lajnšič, informiral dne 15. septembra 1923 gg. dr. Josipa Leskovarja in dr. Jerovška le po izrecnem nalogu tedanjega vodje Mariborske oblasti, gosp. načelnika dr. Vilkota Pfeiferja. Resnici na ljubo pa izjavljam, da meni osebno o kakem nepravilnem ali nekorektnem postopanju g. dr. Lajnšiča ni ničesar znanega, ter nisem imel niti tedaj niti nimam danes najmanjšega poviča za kakršno koli obdolžitev g. dr. Lajnšiča.

Maribor, dne 14. aprila 1924.

1971/a Dr. Jos. Povalej l. r.

300.000 do 400.000 Din

posojila išče industrijsko podjetje proti prvovrstnemu jamstvu. Način posojila in obresti po dogovoru. Pismene ponudbe pod "Industrija" na upravo "Jutra". 1936-a

TRANSPORTIRA

CARINI
VSKLADISCA
Lastna skladišča spojena
z železniškim tirom

Špedicija „JUGOPORT“

Strossmayerova 71. Poštni predal 120. Telefon 165.

ŽIČNIKE

kolarnike, brezglavne, žičnike za strešno lepenco in krovne, krepiniste, četrarje in tapetnike, štukatur e kaveljčke, povenike s polokroglimi glavami, sponke za brzojavno žico, kotnike z zarezom, žbice za čevlje z vdrtjo gavo, londonske žbice s polokroglo glavo, cvikorce za pete znamke "P" in raznovrstno

vlečeno in žgano žlco

izdelujem in razpošiljam na veliko in malo se od 100 kg dalje po najnižjih cenah 1863a

SIMON PIRC, KROPA (Slovenija)

.. .. Zahtevajte cenik!

Slavenska banka d. d.

ZAGREB

PODRUŽNICA: LJUBLJANA

Delniška glavica Din 50.000.000.—
in rezerve preko Din 12.500.000.—

PODRUŽNICE:

Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Cella, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Vršac, Wien.

EKSPOZITURE:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka in Jesenice.

AGENCIJI:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIJACIJI:

Slovenska banka, Ljubljana,
Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Mlinariji, pozor!

Proda se

valjčni stroj (šrotar) za pšenico (sistem Oser), cca K 20.000.—. — Poizve se pri Alojziju Volpetu v Sv. Lovrenca, pošta Sv. Pavel p. Prebolda. 1966a

Hrastove in smrekove hlode

v normalnih dolžinah in v debelinah nad 30 cm I. in II. kupimo v vsaki množini tranko vagon, najraje na progi Zidani most - Brežice. — Ponudbe z navedbo cene, množine in kraja, kjer se hlodi lahko ogledajo, na 1863a

And. Jakil, Krmelj (Dolenjsko).

Čitajte pesniški zbirki

Fr. Zbanič
PESMI
Vr. 15 Din, broš. 15 Din, pošt. 1 50 Din

A. Debeljak
Solnce in sence
Vr. 15 Din, broš. 9 Din, pošt. 1 25 Din

Naročite pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Modni atelje
M. Šarc
Anglaške
in francoske toilete
najfinjša izvajanja

Ljubljana
Hongratski trg 4

Izšla je knjiga
Državne trešarine

Za priročno uporabo prireditel M. Kostanjevec
Cena 10 Din s poštnino 11 Din. Knjiga se naroča pri
Tiskovni zadrugi Ljubljana, Prešernova ul. 54

Zahtevajte

v kavarnah, jav

MAURICE LEBLANC TIGROVI ZOBZE

33 «Prihaja po stopnicah, gospod. Izprva ga nisem hotel pustiti in sem hotel obvestiti gospodično Levasseurovo, potem pa sem si mislil...»

«Ste li gotovi?»

«Evo, njegova posetnica!»

Zares čita Perenna na kartonu: «Gustave Desmalions».

Potem vstane, stoji zopet k ogledalu in pregleda trg pred palačo. Se vedno stoji tam šestorica njegovih stražnikov. Pomnožila se ni. Torej dobro znamenje.

Desmalions vstopi brez besede, za njim podšef Weber, ki pa niti ne pozdravi domačina s kimanjem glave, kakor je bil to storil Desmalions. Iz maščevanja primakne Perenna samo en stol. Toda Desmalions prične korakati po sobi gori in dol, s prekrižanimi rokama na hrbtu, kakor da premišljuje, katero edino besedo naj izreče. Don Luis strpljivo pričakuje. Končno pravi prefekt:

«Ko ste zapustili Boulevard Wallace, ste se li podali naravnost semkaj domov?»

«Da!»

Desmalions pomisli, potem nadaljuje:

«Jaz sem odšel trideset ali štirideset minut za Vami, potem je moj avto privozil do prefektore, kjer sem prejel ekspresni biljet, katerega, evo, čitajte! Videli boste, da je bil oddan na poštne uradu pri borzi okrog pol devete jutraj.»

Don Luis vzame radoveden pisemce in čita:

«Sporočamo Vam, da je Gaston Sauverand po svojem begu

našel svojega sokrivca Perenna, ki je, kakor veste, sam Arsène Lupin. Arsène Vam je dal naslov Sauveranda, da ste ga našli. Hotel se ga je rešiti, da bo sam podedoval po Morningtonu. To jutro pa sta se zopet spravila, in Arsène Lupin je Sauverandu naznačil sigurno zavetišče. Dokaz njune sokrivde je prav lahek. Iz previdnosti je Sauverand izročil Lupinu ostanek svoje prelomljene palice, kateri konec je bil po spopadu s šoferjem vzel s seboj. Vi boste ta kos našli skrit pod blazinami na divanu Luis Perenne v njegovi sobi.»

Don Luis zmigne z rameni. Pismo je bilo bedasto, in on sam svoje sobe sploh ni bil zapustil. Sedaj zloži pismo in ga vrne prefektu, ne da bi dostavljal kakšno pojasnilo. Desmalions pa nadaljuje:

«Kaj pravite na to obtožbo?»

«Nič, gospod prefekt.»

«Pa, saj je vendar dovolj jasna in lahko se dá kontrolirati.»

«Izvolite, gospod prefekt, divan je tam-le med oknom.» Desmalions pomisli dve ali tri sekunde, potem naglo stopi k divanu, zmeče z njega blazine in... dvigne polovico Sauverandove palice.

Don Luis ne more zadržati kratkega krika najglobljeja začudenja in pa nagle jeze, ki se ga polasti pri tem pogledu. Niti za trenutek bi se mu tudi v sanjah ne zdelo mogoče kaj takega, in evo, sedaj vendar... Toda takoj se ima zopet v oblasti. Po vsem tem je le izgledalo, da se je sedaj v resnici našel pri njem pod njegovimi blazinami oni del palice, katerega je bil Sauverand odlomil pri udarcu in katerega je vzel s seboj kakor iz pozabljivosti.

«Drugo polovico imam s seboj,» pravi Weber, in primerja obe polovici. «Evo, povsem se ujemata, tudi tam, kjer je palica zlomljena.»

Nov molk. Perenna je zmeden, kakor vsakdo, ki se mu pripeti nepričakovani poraz te vrste. Kar znašiti se ne more. Po kakšnem čudežu je mogel Gaston Sauverand v kratkem razdobju dvasetih minut, kolikor je rabil Perenna za povratek

domov, priti k njemu na njegov dom in odložiti to palico na njegov divan? Seveda bi tudi to dokazovalo, da je v hiši njegov pomagač, toda ta hipoteza more jedva razložiti nerazumljivi dogodek.

«Evo, nov dogodek, ki mi škoduje,» si misli. «To pot je zadeva še bolj resna. Posrečilo se mi je, da sem se umaknil obtožbam gospe Fauvilleove in da sem jo odnesel, ko mi je pretela aretacija zaradi modrega turkiza. Desmalions pa to pot nikakor ne bo hotel verjeti, da gre sedaj za sličen atentat proti meni, in da me je sedaj Gaston Sauverand na sličen način, kakor poprej Ana Marija Fauville, hotel odstraniti iz zadeve ter me spraviti v zapor.»

«No, torej,» vzklikne policijski prefekt, «odgovarjajte, bratne se!»

«Ne, gospod prefekt, tega ne smem storiti.»

«Torej...» mrmra Desmalions, «kar priznavate...»

Potem stopi k oknu in je odpre. Zadostoval bi žvižg, da pridejo agenti z dvorišča v sobo.

«Zelite, da jaz dam poklicati Vaše stražnike, gospod prefekt?» vlijudno vpraša Perenna.

Desmalions ne odgovori, obrne se od okna, odstopi od njega in jame zopet korakati po sobi. Potem se zopet ustavi pri Perenna, ki še vedno napeto premišlja.

«Pa če bi jaz smatral, kakor da tega incidenta s črno palico sploh ni bilo, češ, da vas sploh ne more kompromitirati, kar temeji na izdajstvu enega vaših domačih? Če bi na ta način vodil račun o dejstvu, da ste mi bili opetovano v prav veliko uslugo? Izkratka, če vas pustim na svobodi popolnoma.»

Perenna se nasmehne. Vkljub incidentu s palico in čeprav govori ves videz proti njemu, se stvari vendar le celo v trenutku, ko bi moralo priti do eksplozije, razvijajo tako, kakor je predvideval že izprva in natančno tako, kakor je povedal v naprej Mazerouxu. Potrebovali so ga!

Trboveljski premog in drva

dobavlja
Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.
Plačilo tudi na obroke.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš ljubljenski soprog, nepozabni oče, stari oče in tast, gospod

Ivan Počivalšek

posestnik

v petek dne 18. aprila t. l. ob 19. uri preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se je vršil v nedeljo dne 20. aprila ob 1/2 16 uri iz hiše žalosti na župno pokopališče.

Staravas pri Vidmu, 19. aprila 1924.

1981a **Žalujoči ostali.**

Stenotipista

(stenotipisinja)
in strojepiško za nemščino, popolnoma perfektna, sprejme takoj veletrgovina v Subotici. Prednost daje onim, ki so večji poleg nemščine tudi hrvaščini in madžarsčini. Ponudba - referencami sprejema generalna agentura Interklam. d. d., v Subotici, Zrinjski trg 2.

Najceneje

edino iz Trboveljskega revirja

PREMOG

večje in male množine tudi

v vrečah

dostavlja na dom.

Naročila sprejema:

H. Petrič,

Gospodstvska cesta 16, t.

I Telefon 343. 466/a

PALMA

kavčuk plete in kavčuk podpi te

nosijo otroci in odrasli, ker so isti trpežni, poceni in jih je prijetno nositi. 722/a

Ime:

R. Miklauc

Ljubljana

bodi vsakemu znano
pri nakupu blaga
za obleko in perilo.

„ELIN“

družba za električno i. industrijo
d. z o. z. 412/a

Gradi električne centrale in naprave. — Velika zaloga motorjev in električnega materialja. — Cene izredno nizke. Postrežba točna. Na željo poset inženirja brezplačno.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 1, telefon 88,
Maribor, Vetrinjska ulica št. 11, telefon 250.

Kruševačka tvornica mila „Merima“

Djurković, Ristić & Komp.

Ul. meljena
1839. l.

KRUŠEVAC

Obnovljena
1897. l.

Proizvaja se na dan 5 vagonov mila.

Obvešča p. n. občinstvo, da se udeleži

III. zagrebškega velesajma

od 27. aprila do 5. maja t. l. v poslopju B, skupina X, mesto št. 165. 1765/a

Ka sem jo bodo razstavljeni vzorci vseh naših mil zaradi pregleda in prejema naročil.

Cigarete-specijalitete
pušimo iz pribrankov na 10 do 20 % nem popustu, ki ga dobimo od tvrdke

H. Sink-vec nast. K. Soss
Ljubljana, Mostni trg 19.
Prijatelji, pojdi in stori tudi ti tako! 17

Popravak

svih vrsti električnih mašina, transformatorov i aparata preuzima uz jamstvo prvorazredne stručne izvedbe

moderno uređena tvornica 552 a

Jugoslavenskog SIEMENS d. d. u Zagrebu

Uredi: Draškovičeva 23. Telefon 8-84, 25-32.

Naslov za pošiljke: ZAGREB-SAVA Industrijski kolosijek.

Brez posebnega obvestila.

Globoko užaloščena nad nenadomestljivo izguho naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moja iskrenoljubljena, dobra in blaga mati, odnosno stara mati in tašča, gospa

Ljudmila Millitz, roj. Šmajdek

hišna posestnica in vdova po tiskarnarju

danes v nedeljo ob 6. uri popoldne po dolgotrajni in mukopolni bolezni v starosti 80 let, previdena s tolažili sv. vere, vdano zatisnila svoje trudne oči.

Pogreb blagopokojnice bo v sredo dne 23. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Stari trg št. 19, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v cerkvi sv. Jakoba v četrtek dne 24. t. m. ob 9. uri dopoldne.

Nepozabno pokojnico priporočam v blag in prijazen spomin.

V Ljubljani, dne 20. aprila 1924.

Ljudmila Tambornino, hči
v imenu vsega sorodstva.

1970/a

POZIV

delni čarjem Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani vabi posetnike delnic Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško, da predložijo svoje delnice v zamenjavo proti delnicam Delniške družbe pivovarne „Union“ VII. emisije, sklenjene na običnem zboru dne 14. aprila 1924.

Za vsaki dve delnici Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško s kuponom pro 1923/1924 ter z nadaljnjimi kuponi in s talonom izroči in enovani z vod eno delnico Delniške družbe pivovarne „Union“ VII. emisije s kuponom pro 1923/1924.

Zamenjava se vrši od 28. aprila do vstetega 15. maja 1924 pri likvidaturi Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani, Prešernova ulica št. 50. Na prijave, ki dosepejo po poteku 15. maja t. l. se ne bo več oziralo.

Za izročene delnice Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško bo izstavil Kreditni zavod za trgovino in industrijo začasno potrdilo, proti kateremu se bo svoječasno — kakor hitro bodo dotiskane nove delnice Delniške družbe pivovarne „Union“ — izročilo delnice v efektivnih komadih.

V Ljubljani, dne 22. aprila 1924.

1967 a

Kreditni zavod za trgovino in industrijo.